DÖNEM : 2 CİLT : 5 TOPLANTI : 1

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

79. Birleşim

14 . 4 . 1966 Perşembe

İçindekiler

Sayfa

1. — **Geçen tutanak özeti** 826:827

2. — **Gelen kâğıtlar** 827

3. — **Yoklama** 828

4. — **Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları** 828

1. — Grup Başkanvekilliklerince ve C. K. M. P. Topluluğu adına verilen ve Cumhurbaşkanı Abdüsselâm Ârif'in bir uçak kazasında üç Bakanı ile birlikte vefatı dolayısiyle Meclisin duyduğu üzüntünün dost Irak Devletine duyurulmasını istiyen önerge. 828

2. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in Erzurum'un özellikle Tekman Karayazı ve Narman ilçelerindeki hayvan teleflerinin yemsizlik ve yolların bozukluğu ile olan ilgisine ve bu konularda tedbir alınmasına değinen konuşması. 828:830

5. — **Görüşülen işler** 830

1. — Gecekondu kanun tasarısı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve 10 arkadaşının; İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 12 arkadaşının, Gecekonduların düzenlenmesi hakkında; Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 10 arkadaşının, Gecekonduların ıslah, tasfiye ve önlenmesi hakkında; Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, gecekonduların imarı, tasfiyesi ve ıslahı hakkında kanun teklifi ve Anayasa, Adalet, İçişleri, Maliye, İmar ve İskân ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/76, 2/13, 2/23, 2/193) (S. Sayısı : 83) 830:863

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker, iktisadi kalkınmaya ve yurtdaş yararına olan kanun tasarılarının görüşülmesine ve devam eden çalışma sistemine dair bir konuşma yaptı.

Muş Milletvekili Kemal Aytaç'ın, Muş ilinde jandarma ve polisin halka yaptığı cebir ve işkence ve alınması gerekli tedbirler hususundaki demeci ile,

İstanbul Milletvekili Suphi Baykam'ın, İstanbul Şehir Tiyatrosu Yönetmeliğinin vaktiyle Danıştaysa kabul edilmemesine rağmen uygulanmakta olmasını yeren konuşmasına İçişleri Bakanı Faruk Sükan cevap verdi.

Bir toplantı yılında iki aydan fazla izin alan İstanbul Milletvekili Ali Fuat Başgil'le ilgili Başkanlık tezkeresi okunarak ödeneğinin verilmesine devam olunması kabul edildi.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında Atom enerjisinin sivil sahada kullanılması hususunda işbirliğine dair Anlaşmanın değiştirilmesi ile ilgili Anlaşmanın bir suretinin gönderildiği hakkındaki Başbakanlık yazısı okunarak bilgiye sunuldu.

Millet Partisi Grup Başkanvekili Konya Milletvekili Seyit Faruk Önder ve 6 arkadaşının, telefon konuşmalarının Hükümet tarafından dinlendiği ve bu suretle Anayasanın 17 nci maddesinin ihlâl edildiği iddiası ile Ulaştırma Bakanı hakkında bir gensoru açılmasına dair olan önergesinin okunmasına saat 17 ye kadar devam olundu.

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, gecekonduların eski ve yeni durumlarına dair sorusuna İmar ve İskân Bakanı Haldun Menteşeoğlu cevap verdi.

70, 80, 81, 107, 108 ve 117 sayılı sorular ilgili bakanların bulunmaması,

85, 87 ve 90 sayılı sorular verilmiş olan mühletler dolayısiyle görüşülemedi.

İstanbul Milletvekili Abdurrahman Şeref Laç'ın, umuma mahsus mahallerde pervasızca yapılmakta olan ve striptiz tâbir edilen eğlence hakkında ne düşünüldüğüne dair Adalet Bakanından sözlü sorusu, soru sahibi ikinci defadır hazır bulunmadığından, düştü.

İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, milletin hayatiyeti ve millî savunma ile ilgili hususları ve bilgileri açığa vuranların, ortaya koyanların, kanun karşısında, sorumlu olup olmadıklarına dair Başbakandan olan sözlü sorusuna Millî Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu,

Aydın Milletvekili M. Kemal Yılmaz'ın, okullarda günümüzün isteklerine daha uygun bir parasız yatılılık sistemi tesisi hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Orhan Dengiz ve

Adıyaman Milletvekili Süleyman Arif Emre'nin, Adıyaman ili ve civarının yol ve köprü ihtiyacının ne zaman karşılanacağına dair sorusuna da Bayındırlık Bakanı Etem Erdinç cevap verdiler.

14 Nisan 1966 Perşembe günü saat 15 te toplanılmak üzere (saat 18,56 da) Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Siirt
İsmail Arar	*Adil Yaşa*

Kâtip
Manisa
Önol Şakar

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Aydın Milletvekili M. Kemal Yılmaz'ın Ege bölgesinde, müstahsil ve tüccar elinde bulunan incirlerin bozulmadan, değerlendirilmesi için her hangi bir tedbir alınmasının düşünülüp düşünülmediğine dair sözlü soru önergesi, Tarım ve Ticaret Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/304)

2. — Adıyaman Milletvekili Süleyman Arif Emre'nin, liselere de din dersi konulması hususunda ne düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi. (6/305)

3. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in; Amerikan - Rum Ortodoksları Lideri Başpiskopos Yakovas'ın Şubat ayında yurdumuza girmesine neden ve nasıl izin verildiğine dair

sözlü soru önergesi, Dışişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (6/306)

4. — Sinop Milletvekili Niyazi Özgüç'ün, Sinop'un Ayancık ilçesinde kurulması lüzumlu görülen ve 1964 Programına ithal edilmiş olan Yonga Levha Fabrikasının yapımına ne zaman başlanacağına dair sözlü soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/307)

5. — Samsun Milletvekili Bahattin Uzunoğlu'nun, Samsun Adalet Partisi İl Başkanının, Bolu ili hudutları içinde yaptığı trafik kazası ile ilgili olarak bir telefon görüşmesi yapılıp yapılmadığına dair sözlü soru önergesi, Başbakanlığa ve İçişleri Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/308)

Yazılı sorular

6. — Çorum Milletvekili Hasan Lâtif Sarıyüce'nin, Çorum'un Ortaköy ilçesi köylerinde haşhaş ekimine tekrar izin verilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi Tarım Bakanlığına gönderilmiştir (7/102)

7. — Tekirdağ Milletvekili Orhan Öztrak'ın, Edirne'nin Uzunköprü hudutları dâhilinde yapılmakta olan Altınyazı Barajı sahası içinde kaldığı için istimlâk edilen arazilerine bedel olarak köylülere, Devlete ait toprakların verilmesinin mümkün olup olmadığına dair yazılı soru önergesi, Enerji ve Tabiî Kaynaklar ile İmar ve İskân Bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/103)

8. — Tekirdağ Milletvekili Orhan Öztrak'ın, Tekirdağ İşçi Sigortaları Hastanesinin yapılıp yapılmıyacağına dair yazılı soru önergesi Çalışma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/104)

9. — Tekirdağ Milletvekili Orhan Öztrak'ın, 1964 yılında plâna alınmış bulunan Tekirdağ Sanayi Çarşısının plândan çıkarılıp çıkarılmadığına dair yazılı soru önergesi, Sanayi Bakanlığına gönderilmiştir. (7/105)

10. — Tekirdağ Milletvekili Orhan Öztrak'ın, Saray, Çerkezköy ve Vize belediyelerine Kuzey - Batı enterkonete sisteminden sağlanması lâzımgelen enerjiye mukabil talebedilen ve tatbikatta eşitsizliğe ve ödemede imkânsızlığa müncer olan enerji bedelleri hakkında ne düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığına gönderilmiştir. (7/106)

11. — Tekirdağ Milletvekili Orhan Öztrak'ın, Tekirdağ - Çanakkale yolu güzergâhının daha kısa olarak tanzimine imkân olup olmadığına dair yazılı soru önergesi Bayındırlık Bakanlığına gönderilmiştir. (7/107)

12. — Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, Koalisyon ve Sayın Süleyman Demirel Hükümetleri zamanlarında, Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilâtına mensubolmadığı halde bu teşkilâta ve merkez teşkilâtında iken hariç bir göreve atananların durumuna dair yazılı soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/108)

13. — Çorum Milletvekili Hasan Lâtif Sarıyüce'nin, Ankara Göğüs Hastalıkları Hastanesine, 1 Nisan 1963 tarihinden bugüne kadar kaç hasta yatırıldığına dair yazılı soru önergesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/109)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Teklifler

1. — Maraş Milletvekili Enver Kaplan'ın, 1314 doğumlu Ahmetoğlu Aziz Sinan'a vatani hizmet tertibinden maaş bağlanması hakkında kanun teklifi, (2/271) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

2. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, 7269 sayılı Kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi. (2/272) (İmar ve İskân ve Plân komisyonlarına)

Tezkere

3. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi. (3/332) (Anayasa ve Adalet komisyonlarndan mürekkep Karma Komisyona)

Rapor

4. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasında 22 Haziran 1965 tarihinde imzalanan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Ticaret ve Dışişleri komisyonları raporları. (1/99) (Gündeme) (S. Sayısı : 92)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili İsmail Arar

KÂTİPLER : Önol Şakar (Manisa), Âdil Yaşa (Siirt)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 79 ncu Birleşimini açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır. Sayın üyelerin, lûtfen, «burada yım» diye cevap vermelerini rica ederim.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Grup Başkanvekilliklerince ve C. K. M. P. topluluğu adına verilen ve Cumhurbaşkanı Abdüsselâm Ârif'in bir uçak kazasında üç bakanı ile birlikte vefatı dolayısiyle Meclisin duyduğu üzüntünün dost Irak Devletine duyurulmasını istiyen önerge.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım Dışişleri Bakanlığından bildirildiğine göre, Irak Cumhurbaşkanı ile, Sanayi ve Kültür Bakanları bu sabah helikopter ile Basra'ya giderken kum fırtınası yüzünden uçaklarının düşmesi sonucu vefat etmişlerdir. Bu konuda gruplar adına verilmiş bulunan bir önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Kardeş Irak Cumhurbaşkanı Abdüsselâm Ârif'in bir uçak kazası sonunda üç bakan ile birlikte vefat etmiş olduğunu teessürle haber almış bulunuyoruz.

Bu elîm kaza dolayısiyle Yüce Meclisimizin duyduğu üzüntünün dost Irak Devletine duyurulmasına tavassutlarınızı arz ve teklif ederiz.

A. P. Grup Başkanvekili İstanbul Muhiddin Güven	A. P. Grup Başkanvekili İstanbul Nizamettin Erkmen
C. H. P. Grup Başkanvekili Kayseri Turhan Feyzioğlu	C. K. M. P. Topluluğu adına Kastamonu İ. Hakkı Yılanlıoğlu
M. P. Grup Başkanvekili Konya S. Faruk Önder	M. P. Grup Başkanvekili Yozgat İ. Hakkı Akdoğan

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, elîm bir kaza sonucunda güzide Devlet adamlarını kaybeden dost ve komşu Irak Milletinin acılarını paylaştığımızı ve içten gelen bu hislerimizin Meclis Başkanlığınca Irak yetkili makamlarına duyurulacağını arz ederim.

2. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Erzurum'un özellikle Tekman, Karayazı ve Narman ilçelerindeki hayvan teleflerinin yemsizlik ve yolların bozukluğu ile olan ilgisine ve bu konularda tedbir alınmasına değinen konuşması.

BAŞKAN — Muhtelif arkadaşlarımız gündem dışı söz istemişlerdir. Sadece Sayın Nihat Diler'e, yem kıtlığı dolayısiyle Erzurum mıntakasındaki hayvan telefatı üzerinde olmak üzere kısaca söz vereceğim. Sayın Kasım Gülek ve Sayın Efeoğlu da gündem dışı söz istemişlerdir. Bugün gecekondu kanun tasarısı görüşüleceğinden bu itibarla söz veremiyeceğim.

Buyurunuz Sayın Diler.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri,

Erzurum'un Tekmam ve Narman kazalarında köy muhtarları tarafından müşterek hazırlanmış, buralarda yaşıyan halkın içinde

bulunduğu acıklı durumu tasvir eden mektuplar aldım.

Tekman muhtarları mektuplarında, Tekman'da halen şiddetli bir kışın hüküm sürdüğünü, yerin bir metre karla kapalı olduğunu, vilâyetle civar nahiye ve köyleriyle irtibatlarının kesik olduğunu, büyük çapta hayvan yemi darlığı olduğunu, onbeşbin hayvanın yemsizlikten mütevellit telef olduğnu, mütebâkı kalan hayvanlarının da âcil tedbirler alınmadığı takdirde telef olacağını ileri sürerek, Hükümetçe yollarının süratla açılmasını ve yapımına başlanmasını, yiyeceklik ve tohumluk buğday gönderilmesini, hayvanlarının telefatını önlemek için hayvan yemi gönderilmesini, banka borçlarının tecil edilmesini istemektedirler. Ve ilâveten haklı şikâyetlerinin Hükümetçe bugüne kadar nazarı dikkate alınmadığını da ifade etmektedirler.

Narman'lılar ise uzun zamandan beri Tortum ve Narman yolunun kapalı bulunduğunu, oltu üzerinden seyahat etmenin ise hayatı tehlikelerle karşı karşıya getirdiğini, iktisadi muhasaradan biran evvel kurtarılmaları için süratle Tortum - Narman yolunun açılmasını, yapılmasını ve bakıma alınmasını istemektedirler. Aldığım son haberlere göre hayvan yemi darlığı bakımından Karayazı'nın durumu da Tekman'ın aynı olduğu merkezindedir. Evvelce her türlü âmme hizmetlerinin en az masrafla süratli ve emin bir şekilde bir beldeye ulaştırılmasının ilk başlangıcının yol olduğunu beldenin medeniyet ve maarif nurundan bu suretle istifade edeceğini, iktisaden bu suretle kalkınacağını, kapalı ekonomi ve ortaçağ zihniyetinden bu suretle kurtarılacağını her yıl vicdanları sızlatan, gözleri yaşartan müessif hâdiselerin bu suretle önleceğini ifade ederek yolların süratle programa alınıp yapılmasını Yüce Meclisin huzurunda ilgili Hükümet mensuplarından istemiştim.

Yine kış mevsiminin başladığı sırada Erzurum ve kazalarında mahsulün iyi gitmemesi dolayısiyle hayvanlarının yemsizlikten dolayı telek olmakla karşı karşıya kalabileceklerini ileri sürerek Hükümetin vakit geçirmeden tedbirler almasını talebetmiştim. Hükümet köklü olmayın tedbirlerini aldı. Tekman, Karayazı hariç, tedbirler müessir ve müsbet oldu. Ezcümle Devlet Demiryollarında hayvan yemi naklinde indirim yaptı, ucuz yem naklinden mütevellit ihtiyaç nisbetinde hayvan yemi nakline imkân sağladı, bu suretle büyük ve geniş çapta hayvan telâfatı önlendi. Bu bakımdan sayın Hükümete, bilhassa Ulaştırma Bakanına ve Tarım Bakanı Bahri Dağdaş'a bu isabetli tedbirlerinden dolayı teşekkür ederim. Ancak alınan tedbirler Tekman ve Karayazı'ya kadar ulaşamamıştır.

Muhterem arkadaşlar, Tekman'lıların ve Narman'lıların içinde bulundukları açıklı durumu belirten köy muhtarlarının müşterek imza ve mühürlerini havi mektuplarının, münderacatı itibariyle uzun olması dolayısiyle, okuyup kıymetli vakitlerinizi almak istemiyorum.

Büyük Milletimizin içtimai dert ve dâvaları ve bunun hal suretleri ilmî etütlerle gün ışığına çıkmıştır. Kalkınmanın temel şartı, yol dâvasının süratle halledilmesine bağlıdır. Nüfusumuzun % 70 i ziraatle meşguldür. Gayrisâfi millî gelirimizin % 40 ını ziraatten elde etmekteyiz. Zirai gelirin % 30 unu hayvancılık ve hayvan mahsullerinden elde etmekteyiz. İlmî etütlere göre her yıl yanlış ve isabetsiz politika yüzünden hayvancılıkta 10 milyar Tl. sı zarar edilmektedir. Bu, Türkiye ve Tekman çapında fahiş bir adaletsizlik, bir sosyal dalâlettir. Tekman halkının bu zararda payı büyüktür. Fındık, tütün, pamuk müstahsılları efkârı umumiyeye müessir olmakta ve Hükümeti baskı altına alarak isabetli bir politika takibine sevk etmektedir. Hayvan müstahsılları bu yola girememişlerdir. Bu sebepten her yıl ilmî etütlere göre 10 milyar lira gibi hiçbir memleketin yardımına ihtiyaç hâsıl olmadan Türkiye'mizi kalkındırabilecek bir zarara göz yumulmaktadır. Tekman gibi küçük bir kazada onbeşbin hayvanın telefatı bunun delilidir. Memleketimiz kalkınma bakımından kapasite itibariyle büyük bir şansa sahiptir. Ancak iktidar olarak gerçek dertleri bir tarafa bırakıp iktidarda kalmak için spekülâtif mahiyette birtakım tedbirler alınır veya muhalefet olarak iktidara geçmek için gerçek dertleri bir tarafa atarak spekülâtif birtakım iddialar ileri sürülürse kalkınma bir hayal olur. Tekman, Karayazı ve Narman Türkiye'de en geri kalmış kazalar olmasına rağmen kalkınma gü-

cü ve potansiyeli bakımından büyük imkânlara sahiptirler. Yol dâvaları haledilip hayvancılık politikası isabetli bir istikamete götürülürse en kısa zamanda buralar ve bütün Türkiye süratle kalkınma imkânını bulabilir. Binnetice :

1. İsmini zikrettiğim bu kazaların meselelerinin halledilmesi ve vicdanları sızlatan müessif hâdiselerin tekrarlanmasını önlemek için yollarının süratle açılması ve Bayındırlık Bakanının bildirdiğine göre buraların yolları bu yıl programına alındığına nazaran, süratle yapımına başlanmasını şimdilik vilâyetle, büyük köy ve nahiyelerle irtibatlarının sağlanmasını temin edecek şekilde yollarının açılmasını,

2. Tekman ve Karayazı'ya ihtiyaç nisbetinde hayvan yemi gönderilmesini,

3. Tohumluk ve yiyeceklik temini,

4. Durum tabiî bir âfet mahiyetinde olduğundan, banka borçlarının tecilini, Hükümetten tekrar istirham eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Gecekondu kanun tasarısı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve 10 arkadaşının; İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 12 arkadaşının, Gecekonduların düzenlenmesi hakkında; Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 10 arkadaşının, Gecekonduların ıslah, tasfiye ve önlenmesi hakkında; Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, Gecekonluların imarı, tasfiyesi ve ıslahı hakkında kanun teklifi ve Anayasa, Adalet, İçişleri, Maliye, İmar ve İskân ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/76, 2/13, 2/23, 2/193) (S. Sayısı : 83) (1)

BAŞKAN — Kanun tasarısının tümü üzerindeki görüşmeler bitmiş, maddelere geçilmesi kabul edilmiş ve birinci madde üzerinde de Sayın Behice Boran, Sayın Fethi Çelikbaş, Sayın Sabahattin Savacı görüşmüşlerdi. Birinci madde üzerinde başka söz istiyen var mı efendim?

Buyurun Sayın Güven.

MUHİDDİN GÜVEN (İstanbul) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım; mâruzatım kısa olacaktır.

Madde : «Mevcut gecekonduların ıslahı, tasfiyesi, yeniden gecekondu yapımının önlenmesi ve bu amaçlarla alınması gereken tedbirler hakkında bu kanun hükümleri uygulanır» diyor.

Şimdi kanaatimce, bu maddeye biraz sarahat vermek lâzımgeliyor. Mevcut gecekonduların ıslahı, tasfiyesi elbette ki, hep beraber olmıyacaktır. Islahı meselesi mümkün olanlara tatbik edilecektir, tasfiyesi de olmıyanlara tatbik edilecektir. O halde bir sarahat vermek mümkün müdür? Şöyle dense, acaba sayın komisyon bana iştirak edecek mi, diye düşünüyorum : «Mevcut gecekondulardan mümkün olanların ıslahı, olmıyanların tasfiyesi, yeniden gecekondu yapımının önlenmesi ve bu amaçlarla alınması gereken tedbirler hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.» Bu suretle madde daha çok sarahat kazanacaktır, kanaatindeyim. Eğer sayın komisyon buna iştirak ederse memnun olacağım. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın İsmail Hakkı Yıldırım, buyurunuz efendim.

İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Erzurum) — Muhterem arkadaşlarım, ben de çok teknik olan bu konuda kanaatlerimi arz için söz aldım. Kanunun birinci maddesinin matlabı «kapsam ve tarif» tir. Kapsam, fazla Türkçe, tarif de biraz daha eskice bir Türkçe kelimedir. Ve bunu kullandığımız, benimsediğimiz dil anlayışına göre, «Şümul ve tarif» olarak veyahut da «Kapsam ve tanım» olarak yazmamız icabeder. Ben kendi dil anlayışıma göre «Şümul ve tarifi» benimsediğim için bu şekilde bir takrir verdim.

Sonra birinci madde gramer bakımından belki düşük sayılmasa bile, pek hoş bir tesir bırakmıyan bir şekilde kaleme alınmıştır. Mevcut gecekonduların ıslahı, tasfiyesi, yeniden gecekondu yapımının önlenmesi gibi hususlar, sanki mevcudun hepsi kapsamına giriyormuş, gibi. Ben bu hususta da «mevcut gecekonduların ıslahı ve tasfiyesi ile» buraya bir de ve (ile) ilâve ettim. «Ye-

(1) 83 S. Sayılı basmayazı 24 . 3 . 1966 tarihli 72 nci Birleşim tutanağı sonuna eklidir.

niden gecekondu yapımının önlenmesi» (ve bu amaçlarla) ya da lüzum yoktur kanaatimce, «Yeniden gecekondu yapımının önlenmesi için alınması gereken tedbirler hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.» şeklinde maddeye daha düzgün bir ifade ile daha ziyade vuzuh kazandırabildiğimi zannediyorum. Bu şekilde bir takrir verdim, takririmi sırf izah maksadiyle söz almıştım. Sayın Komisyonun daha vazıh olacağını zannettiğim bu takririme katılmasını dilerim. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Efendim, 1 nci madde üzerinde başka söz istiyen yok. Tadil önergeleri vardır, onları okutuyorum.

GEÇİCİ KAMİSYON SÖZCÜSÜ NURİ EROĞAN (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Komisyon söz istiyor. Buyurun efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NURİ EROĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri;

Geçen oturumda gerek tümü üzerinde yapılan konuşmalarda, gerek 1 nci madde üzerinde serdedilen fikirlerde bâzı terim ve tâbirler üzerinde durulmuş ve bunlara verilen mâna, bu konuşmalarda verilen mânalar, vatandaşlar arasında huzursuzluk ve endişe yaratmıştır. Bu tâbirlerin taşıdığı mânayı tafsil, tavzih etmek suretiyle hem bu endişeleri bertaraf etmek ve hem de bu kanunun tatbikatında doğacak tereddütleri izale için söz almış bulunuyorum.

Muhterem arkadaşlar; T. İ. P. adına konuşan sözcü, tasfiye tâbiri üzerinde bilhassa durmuş ve o gruptan gelen seslerle bu tâbir, içinde bir sürülme mânası var gibi gösterilmek istenmiştir.

Muhterem arkadaşlar; şunu sarih olarak beyan etmek mecburiyetindeyim ki, sürülme katiyen bahismevzuu değildir. Ne bu kanunu getirenler, ne o komisyonda mesai sarf etmiş arkadaşlar katiyen böyle bir şey düşünmemişlerdir ve Türkiye'de bir sürülmeyi düşünen bir zihniyet hâkim değildir.

Muhterem arkadaşlarım, Lûgati Naci'de ve Dil Kurumu tarafından neşredilmiş olan Osmanlıcadan Türkçeye lûgatta, tasfiyenin saflaştırma, temizleme, sâf kılma sâfiyet verme mânasına geldiği açık olarak belirtilmiştir. Bunun içinde bir sürmeyi, tehciri aramak için sebep ve mâna yoktur.

Aynı sözcü buyurdular ki, tasfiye edilecek yerler kırmızı kalemle çizilecek ve buradaki ikamet edenler başka yerlere gönderilecektir. Bunun yerine, tasfiye yerine madem belediye hizmetlerini götürmek istiyorsunuz, kısmî istimlâklerle bu işi yapınız, dediler. Islahta böyle bir şey düşünülebilir ve zaten yapılacaktır. Ama tasfiyede kısmi istimlâk bahis mevzuu olamaz.

Bir kere şunu ifade edeyim ki, ilk anlarda yapılan gecekondu mıntakalarını gezecek olursanız, Şehremaneti nizamnamelerinde bile mevcut hükümler dışında tatbikat görürsünüz. O nizamnamelerde der ki, yolun genişliğine ölçü olarak, iki tarafın da küfesi yüklü bir merkebin geçeceği genişlikte olacaktır yol asgari. Buraya belediye hizmetlerini götürmek muhaldir. Yangında itfaiye giremez, hasta otomobili hastayı alabilmek için giremez, cenaze arabası giremez. Burada kısmi istimlâk bunu teminden uzaktır. Binaenaleyh yapılacak iş, o bölgeyi tasfiyedir. Fakat burada sürgün yoktur. Esasen tasarının 2 nci maddesi, bu mıntakalarda oturan kimseleri gecekondularının kendilerine yeni konut gösterilmeden gecekondusunun yıktırılmıyacağını tasrih etmiştir. Şu hal karşısında bir sürgün, bir sürülme bahis mevzuu değildir. Ayrıca bu sürülme, tehcir kelimesinin arkasında da uzaklara gönderme mânası da vardır. Gecekondu yapımının sebeplerinden birisi de kiraların yüksekliğidir. Bunun yanında işi ile ikameti arasındaki mesafe sebebiyle yolda nakliye bedeli olarak yaptığı masrafı düşünen vatandaş gecekonduya başvurmuştur. Şimdi yapılacak bu tasfiye sonunda burada ikamet edenlere elbette ki, iş yerlerine yakın olan yerlerde ikametgâh gösterilecek, kendilerine. Bu sebeple tasfiyenin neresinden bakarsanız bakınız bir sürgün, bir imha bahis mevzuu olamaz.

Muhterem arkadaşlarım, bu kanunun amaçlarından birisi de, burada oturan insanların, fakir vatandaşların rahat bir hayata ulaşmasıdır. Bir tarihte Münakalât Vekiliğine getirilmiş olan Sayın Kasım Gülek şu şekilde ilk beyanatını yapmıştı: «Karadeniz yolcularını insan gibi nakledeceğim.» Kendisine nasibolamadı, o ayrı dâva. Bu kanun tasarısının maksadı da burada yaşıyan vatandaşları insan gibi yaşatmaktır arkadaşlarım. Şimdi tasfiyeyi böylece izah etmiş olduktan sonra, bu mıntıkanın kısmî istimlâkle yapılmasına geliyorum.

Muhterem arkadaşlarım, ıslah tâbirinde münferit bir düzeltme bahis mevzuudur. Tasfiyede ise münferit binalar üzerinde değil, bütün o mıntakayı alacak hususlar, o mıntakayı kavrıyan saha üzerinde yapılacak düzeltmeler olacaktır. Binaenaleyh tasfiye ancak o mânada alınmak lâzımgelir.

Bundan ayrı, Sayın sözcü buyurdular ki, «6 ay içinde bu nasıl yapılacak?» 6 ay içinde sadece bu mıntıkalar tesbit olunacaktır. Yoksa bir ıslah, bir tasfiye, bir yenileme 6 ay içinde olacak bir şey değildir. Bunu ne akıl alır, ne de tasarıyı hazırlıyanlar böyle bir şey düşünmüşlerdir. 6 ay da bu mıntıkalar yani ıslah bölgesi, tasfiye bölgesi ve önleme bölgesinin tesbiti için verilmiş olan bir mühlettir.

Ayrıca aynı sözcü buyurdular ki, «Ferdin, şahsın arsası üzerine yapılmış olan gecekonduların yıkımında onlara bir rüçhaniyet tanınıyor, yani Hazinenin, belediyenin arsaları üzerinde, hükmî şahıs arsaları üzerinde onlara doğrudan doğruya gidiliyor ve yıkma ameliyesi yapılıyor da ferdin arkası üzerine yapılanlarda böyle bir şeye başvurulmuyor, mahkemelere iş intikal ediyor...» Sayın arkadaşlar; hukukçu arkadaşlarım gayet iyi bilirler ki, mülkiyet ihtilâfları halli kolay bir mesele değildir. Aynı arazi üzerinde türlü tapular mevcuttur, bunların çözümü senelere vabestedir. Binaenaleyh haklının ve haksızın ayırımı yapılmadan önce böyle bir harekete geçmek yeni bir haksızlık doğuracaktır.

Bunu ne sizler, ne de bizler isteriz. Şimdilik mâruzatım bundan ibarettir.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Kodamanoğlu.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Ben de söz istiyorum.

BAŞKAN — Söz mü istiyorsunuz? Peki efendim.

NURİ KODAMANOĞLU (Yozgat) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; benden önce konuşan bir arkadaşımız birinci maddeyi açıklıyan tâbirler üzerinde durarak, bunların tarif ve şümul olarak değiştirilmesinin uygun olacağını belirttiler. Terim meselesi kültür hayatımızda ötedenberi çetin tartışmalara sebebolan bir anlaşmazlık noktasıdır. Burada bu anlaşmazlığın nedenlerini ve kimin haklı olduğunu uzunboylu tartışmaya ne lüzum var, ne de doğru olur. Ancak bir terim kullanmaya da mecbur bulunduğumuza nazaran, kanunu bundan sonraki müzakereleri sırasında daima bir tartışma konusu olmaktan çıkarmak için ne yolda hareket edeceğimizi tâyin bakımından kısaca bir iki noktayı arz etmek istiyorum. Bir memleketin resmî yazışmalarında ve genellikle mevzuatında tercih edilecek terimlerin istikametini Anayasanın eğilimi gösterir. Anayasamız yeni terimlerin kullanılması eğilimindedir ve meselâ, özel, dokunulmazlık, nitelik, yasama, bilim, araç, yargı, kamulaştırma ve benzeri birçok yeni terimleri kullanmıştır.

O itibarla Anayasamızın eğilimine uygun olarak madde açıklamalarının da Öztürkçe terimlere yer verilerek yazılması uygun düşecektir. Bu istikamette bir önerge verdim, önergemden yana olmanızı dilerim, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Nihat Diler.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; 1 nci maddenin matlabı, yani bir başlık kısmı vardır, «Kapsam ve tarif» deniyor. Birisi Öztürkçeleşmiş bir kelime, öbürü de Arapça bir kelime. Kapsamın mukabili Arapçada şümuldür. Tarifin öztürkçesi ise «tanım» dır. Dilde kanunlar kaleme alınırken yeknasaklık nazarı itibara alınmalıdır. Yahut burada «kapsam ve tanimlama» demek gerekir. Yahut da «şümul ve tarif» şeklinde kelimeleri yan yana kullanmak gerekir, dilde yeknasaklığı temin etmek için.

İkinci bir nokta, başlıkla metin arasında tam bir tenakuz vardır. Başlık, kapsam ve tarifi ifade ettiği halde birinci maddenin metnine baktığımız zaman sadece kapsamı ihtiva eden bir metin göze çarpmaktadır. O halde burada kapsam diye Öztürkçede bir şey yoktur. Felsefe lûgatlarına, psikoloji lûgatlarına baktığımız zaman, kavramların mukabili kaplam olarak bu deyimler kullanılmaktadır. Bunu kaplam olarak değiştirmek gerekir. Ve yalnız kaplam olarak bırakmak icabeder. 1 nci maddenin metni, gecekondu kavramının şümulünün kaplamını ihtiva ediyor. Fakat başlık kısmı «kapsam ve tarif» demek suretiyle tarifi de içine alıyor. Bu bakımdan bir nisbetsizlik vardır. Tarifi 2 nci maddenin yanına yerleştirmek

ve tarif başlığını 2 nci maddenin üstüne koymak daha yerinde olacaktır. kanaatindeyim. Bu yolda bir önerge verdim, iltifat buyurulmasını rica ederim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Efendim, yeterlik önergesi gelmiştir. Esasen madde üzerinde söz istiyen başka arkadaşımız da yoktur.

Hükümet söz istiyor mu efendim?

İMAR VE İSKÂN BAKANI HALDUN MENTEŞEOĞLU (Cumhuriyet Senatosu Muğla Üyesi) — Hayır.

BAŞKAN — Efendim, yeterlik önergesini okutuyorum.

Meclis Başkanlığına

Gecekondu kanunu tasarısının birinci maddesinin vuzuha kavuşması sonucu, görüşmelerin yeterliğinin oya sunulmasını arz ederim.

Kırşehir
Mehmet Güver

BAŞKAN — Efendim, yeterlik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci madde ile ilgili tadil önergelerini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Kanun tasarısının birinci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Urfa
Behice Boran

MADDE 1. — Mevcut gecekonduların ıslahı ve yeniden gecekondu yapımının önlenmesi ve bu amaçlarla alınması gereken tedbirler hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Komisyon söz istiyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Önergeye iştirak etmiyoruz efendim.

BAŞKAN — Efendim önergeye komisyon katılmıyor. Okunan önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Madde (1) in aşağıdaki şekilde kabulünü arz ve teklif ederim.

İstanbul
Muhiddin Güven

MADDE 1. — Mevcut gecekonduların mümkün olanların ıslahı, olmıyanların tasfiyesi, yeniden gecekondu yapımının önlenmesi ve bu amaçlarla alınması gereken tedbirler hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

Başkan Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) -- Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Katılmıyoruz efendim.

Komisyon önergeye katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... («Anlaşılmadı» sesleri) Anlaşılamadı efendim. Çünkü arkadaşlar oylamaya maalesef iştirak etmiyorlar efendim.

Önergeyi tekrar oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Sayacağım efendim, bir dakika, istirham ediyorum - Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir, efendim.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Başkanlığa

Gecekondu kanun tasarısının 1 nci maddesinin :

«Şümul ve tarif :

MADDE 1. — Mevcut gecekonduların ıslahı ve tasfiyesi ile yeniden gecekondu yapımının önlenmesi için alınması gereken tedbirler hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.» şeklinde tadilinin oya sunulmasını arz ederiz.

Erzurum — Erzurum
İ. Hakkı Yıldırım — Ahmet Mustafaoğlu

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Efendim, iyi anlaşılamadı, bir daha okunsun.

BAŞKAN — Madde aynı, yalnız başlık değişiyor. Önergeyi bir daha okutuyorum. (Erzurum Milletvekilleri İ. Hakkı Yıldırım ve Ahmet Mustafaoğlu'nun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Efendim, eski ve yeni terimlerin bir arada bulunduğu bu Mecliste görülmüştür. Teknik Komisyonlarda çalışan arkadaşlarımıza bu durum üzüntü vermiştir. Eski bir terim ile yeni bir terimi biz birarada çok kullandık. Bu bakımdan mahzurlu görmüyoruz. Ve önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Et-

miyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

Diğer takriri okutuyorum.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Efendim, takrirlerin toptan okunması, sonradan aykırılık derecesine göre oya konması lâzımdır. Okunacak takrirlerin neden ibaret olduğunu bilmiyoruz.

BAŞKAN — Aykırılık derecesine göre kanunlar şubesince tasnifi yapılmıştır. İkincisi, bütün takrir sahipleri birinci madde üzerinde söz alma isteği ile çıktılar ve takrirlerini izah ettiler. Bu itibarla bunu yapmadık.

Yüksek Başkanlığa

Gecekondu kanun tasarısının birinci maddesinden önce gelen «Kapsam ve tarif» adlı madde açıklamasının «Kapsam ve tanım» olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Yozgat
Nuri Kodamanoğlu

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Aynı gerekçe ile katılamıyoruz.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz.

Komisyon katılmıyor. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Nihat Diler'in önergesini okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Gecekondu tasarısının 1 nci maddesinin başlığını aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Erzurum
Nihat Diler

Gerekçe :

1. — Tasarının 1 nci maddesi ile başlığı çelişik haldedir. Başlık kapsam ve tarif olarak konduğu halde 1 nci maddenin metni sadece şümulü (Kapsamı ihtiva etmektedir.)

2. — İstilahlarda yapılan Türkçeleştirmede kapsam diye bir tâbir yoktur. Psikoloji ve mantıkta ve felsefede ıstılah karşılığı kavram, terimin içlem, (Tazammun), kaplam şümul anlamına gelir, kaplam diye bir tâbir vardır.

3. — Tarifin Türkçeleştirilmiş deyimi ise tanımlamadır. Bu duruma göre birinci maddenin başlığında mevcut «Kapsam ve tarif» yerine «tarifin» kaldırılarak «kaplam» deyiminin konması zaruridir. Bu zaruret hem Türkçeleştirilmiş terimlere uygun olacaktır hem de 1 nci maddenin metninde ifade edilen gecekondu teriminin kaplamını yeknazarda ifade edecek dil bakımından, mâna bakımından yeknesaklık meydana getirecektir. Bu itibarla 1 nci maddenin başlığında «kapsam» kelimesinin «kaplam» halinde değiştirip «tarifin» çıkarılmasını oya konmasını arz ve rica ederim.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Komisyon katılmıyor. Esasen bu bir bölüm başlığıdır. Bir ve ikinci maddeleri birlikte kapsamaktadır.

Kaplam tâbirini de bugün öğrenmiş bulunuyoruz. Böyle bir tâbiri duymamıştık. İştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Yeni bir takrir geldi, bu takriri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1 nci maddenin kenar başlığı «kapsam ve tarif», olarak tanzim edilmiştir.

Gecekondunun tarifi 2 nci maddede yapıldığına göre, kanun tekniği bakımından 1 nci maddenin kenar başlığı (kapsam), 2 nci maddenin kenar başlığının da «tarif» olması gerekir.

Maddedeki kenar başlığının izah olunan şekilde değişikliğini arz ederim.

Erzurum
Ahmet Mustafaoğlu

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — İştirak etmiyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon iştirak etmiyor.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

1 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeye geçiyoruz, maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. — Bu kanunda sözü geçen (gecekondu) deyimi ile, imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın kendisine aidolmıyan arazi ve arsalar üzerinde, sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapılar kasdedilmektedir.

BAŞKAN — Efendim, ikinci madde üzerinde şu arkadaşlarımız söz istemişlerdir: Sayın Reşit Ülker, Sayın Nihat Diler, Sayın Muhiddin Güven, Sayın Sami Binicioğlu...

BEHİCE BORAN (Urfa) — Grup adına ben de istiyorum. («Söz istiyoruz» sesleri)

BAŞKAN — Sayın Ataöv, Sayın Yıldırım... Efendim şimdi sıra şöyle oldu: Sayın Reşit Ülker, Sayın Nihat Diler, Sayın Sami Binicioğlu, Sayın Muhiddin Güven, Sayın Boran, Sayın Ataöv, Sayın İsmail Hakkı Yıldırım.

ALİ KARCI (Adana) — Behice Boran, Grup adına söz istiyor efendim.

BAŞKAN — Evet, buyurunuz Sayın Behice Boran.

T. İ. P. GRUPU ADINA BEHİCE HATKO (BORAN) (Urfa) — Sayın Başkan, Sayın Millet Meclisi üyeleri; ikinci madde, hepinizin bildiği gibi, gecekondunun tarifine aittir. Bu maddeyi okuduğumuz zaman tarifte iki kıstas kullanıldığını görüyoruz.

Birinci kıstas, imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın; ikinci kıstas, kendisine aidolmıyan arazi veya arsalar üzerinde; üçüncü kıstas, sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapılar, denilmektedir.

Bilhassa bu ikisi üzerinde Grupumuzun görüşlerini belirtmek istiyorum. Kanaatimizce, imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın tavsifi kâfi değildir. Gerçi imar ve yapı işlerini düzenliyen kanunlar içinde binanın fennî olması, hıfzıssıhha kaidelerine uygun olup olmadığı hususlarını da kapsıyan hükümler vardır ama, bunun daha fazla vuzuha kavuşturularak binanın aynı zamanda mimari, fennin icaplarına uygun olmadığı, sağlık şartlarına uygun olmadığı gibi birtakım ölçülerin daha getirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Zira hepinizin bildiği gibi, yasak olarak yapılan inşaat arasında sadece böyle bir - iki göz odalar değil, daha büyük yapılar, birkaç katlı yapılar, hattâ muntazam daireleri olan, yani sağlık şartlarına uygun ve mimarlık fenninin icaplarına uygun denilebilecek apartmanların da bulunduğu söyleniyor. Bu gibi yapıların gecekondunun kapsamından çıkarılması için, kaçak inşaattır, belki başka ölçüler bakımından gecekondunun tarifine girer; bu gibi iltibaslara meydan vermemek için, daha sarahat getirilmesi lüzumuna kaaniiz.

Binaenaleyh, sadece mevzuat hükümlerine aykırı değil, fakat ilâve olarak işte, mimarlık fenninin icaplarına ve sağlık şartlarına uygun olmıyanlar gibi sıfatların da eklenmesi lâzımgeldiğine kaaniiz.

Diğer taraftan ikinci ölçü olarak kullanılan başkasının mülkiyetinde olan araziye veya arsaya yapılmış olması keyfiyeti de, kanaatimizce kâfi değildir. Çünkü bu, ıslah veya tasfiye bölgesi olarak sınırları haritalar üzerinde belirtilecek olan bölgeler içinde olabilir. Buradaki gecekondu tarifine giren yapılarla aynı evsafta olan, aynı bölgede olan ama şahsın ya doğrudan doğruya kendisine ait arsa üzerinde yapılmış veya senet usuliyle o arsanın sahibinden satınalınmış arsa parçaları üzerine yapılmış binalara da raslıyacağız. Bu binalar gerek fiziki evsafları itibariyle, gerek yapım usulleri itibariyle, gerekse içinde bulundukları bölgeler itibariyle tamamen gecekondu sınıfına girecek binalardır. Ama sırf arsa başkasına aidolmadığı için bu kanun hükümlerinden istifade edemiyecektir.

Binaenaleyh, sadece başkasına ait arsalar üzerinde değil, bu gecekondu bölgesi diye tavsif ve tesbit edilen bölgelerde mevcudolup da kendisine aidolan, ya doğrudan doğruya mülkiyeti veya zilyedliği kendisine aidolan arsalar üzerinde de yapılmış olan gecekonduların bu kanun hükümleri kapsamına girmesini teklif ediyor ve bu maksatla da şöyle bir tadille Meclise sunmak istiyoruz:

«Madde 2. — Bu kanunda sözü geçen gecekondu deyimiyle İmar ve yapı işlerini düzenliyen Mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın kendisine veya başkasına ait arazi veya arsalar üzerinde izinsiz inşa olunmuş sağlık şartlarına ve mimarlık fenni gereklerine uygun düşmiyen yapılar kastedilmektedir.»

Kanaatimizce tarif böyle genişletilirse o zaman birtakım iltibaslara meydan verilmiyecek ve bu gecekondu bölgelerinde mevcudolan aynı tipten yapıların sahiplerine aynı hükümleri tatbik etmek mümkün olacaktır.

Saygılarımla...

ABBAS ÇETİN (Kars) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Kaydedeyim efendim.

Sayın Reşit Ülker, buyurunuz.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, kanunun bel kemiğini teşkil eden maddelerden birisi, gecekondunun ne olduğunun tarifi oluyor. Yalnız burada tereddüt yaratan bâzı hususlar vardır: «Bu kanunda sözü geçen (gecekondu) deyimiyle, İmar ve yapı işlerini düzenliyen Mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın, kendisine aidolmıyan arazi ve arsalar üzerinde, sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapılar kastedilmektedir.» diyor madde.

Kanunun sisteminde bu ikinci madde, kendisine aidolmıyan arazi üzerinde yapılan gecekonduları kapsıyor. Geçici 1 nci madde ise; kendisine aidolan gecekonduları kapsıyor. Geçici birinci madde:

«Belediyelerce tesbit ve kabul edilip, İmar ve İskân Bakanlığınca uygun görülen gecekondu ıslaha ve tasfiye bölgelerinde, bu kanunun yayımı tarihinden önce kendilerine veya sahiplerinin kanunen muteber muvaffakatleri alınmak suretiyle özel veya tüzel kişilere ait arazi ve arsalar üzerinde yaptırılmış olupta, sadece bir ailenin oturmasına mahsus ve konut olarak kullanılan izinsiz yapıların sahipleri ve içinde oturanlar da, 25 nci maddedeki şartları haiz bulunmaları halinde, bu kanun hükümlerinden faydalandırılırlar.»

Şimdi ikisini bir mütalâa etmek icabediyor. Kendisinin arazisi üzerinde gecekondu yapanların geçici maddede olması, başkasına ait arazi üzerinde yapanların ikinci maddede olmasiyle birisinin geçici madde, birisinin esas madde olması arasında ben büyük bir fark göremiyorum. Çünkü bu kanun yürürlüğe girer girmez her ikisi de yasaklanacak. Çünkü bu kanun yürürlüğe girer girmez her ikisi de yasaklanacak. Şimdi burada asıl mühim olan, 16 ncı maddeye göre gecekondu bölgelerinin ıslah, tasfiye ve önleme bölgeleri tesbit edilecek, evvelâ gecekondu bölgeleri tesbit edilecek. Şimdi bu tesbit edilen sınırların içinde kalan yani, bunu da belediyeler yapacak. Bu sınırların içinde kalan yapılara bu kanunla birtakım imtiyazlar tanıyoruz, onları koruyoruz, bu kanunla birtakım haklar tanıyoruz. Bu haklar arsa tahsisi 25 nci maddede. Yardım bağış 27 nci maddede, orman emvalinden kendisine kereste vesaire vermek 28 nci maddede, bunlarda tapu senedi aranmaması 30 ncu maddede, her türlü vergi, resim ve harcdan muafiyet 33 ncü maddede bahis mevzuu. Bu sayılan muafiyetlerden arsa tahsisi için şart gösterilmiştir. Yani arsa tahsisi yapılabilmesi için 25 nci madde, şartları teker teker saymıştır. Aynı şehir dâhilinde veya başka bir belediye sınırı içinde kendisinin oturabileceği yeri olmıyacak, iktisadi bakımdan fakir olacak, vesair birtakım şartlar vardır. Diğerlerinde yani şu ikinci maddenin kapsamının dışında kalabilir. Orada şartlar teker teker tasrih edildiği için kalabilir ama ondan gayrısından bu madde istifade ederdi. Şimdi bu madde istifade edince, gözümüzün önüne getirelim, böyle bir bölgede, yani gecekondu bölgesi olarak ilân ettiğimiz bir yerde, yıkık dökük tenekelerden yapılmış, hattâ bazan kâğıt karton ve mukavva yapıştırıyor, rüzgar girmesin diye, başka birşey bulamıyor, böyle bir bina var, bu bina da bu şartlardan istifade edecek. Bir de aynı bölgede beş katlı bir, bina yapmış; tamamen ikinci maddenin şartlarını haiz. Bu da buradaki genel hükümlere bağlı kalınmaksızın kendisine aidolmıyan arazi ve arsa üzerine yapmış. Şimdi elimizde imkân olsa da konut politikası bakımından her ikisini de koruyalım. Buna bir diyeceğim yok. O da konut. Vatandaşlar kiracı da olsa, içine giriyorlar. Esas prensipte böyle düşünmek lâzım. Ama karşı karşıya kalan iki tip var. Birisi karton yapıştırıyor, mukavva koyuyor, teneke koyuyor, barınmaya çalışıyor. Birisi de 5 - 6 katlı, iki katlı vesaire. Şimdi biz burada bunları tefrik etmiyecek olursak iktisaden güçlü, umumiyetle becerikliliği de güçlüdür. Yani, iktisadi güç diğer kolaylıkları da sağlar. Umumiyetle daha kültürlü olabilir, daha becerikli olabilir, daha girgin olabilir. O zaman öbürkünü ezdirme vaziyetinde oluruz. Halbuki Sayın Bakanın ve bütün bu kanun tekliflerini yapan bizlerin çeşitli tekliflerimiz

var, hepimizin birleştiği asıl gaye, daha ziyade fakir olanların korunmasıdır. Nitekim, burada muhtelif Hükümet tasarılar ve muhtelif arkadaşların teklifleri var. Bunlardan bir tanesinde bu ihtiyaç hissedilmiş ve bu ikinci maddenin karşılığı olan maddede şöyle bir ibare kullanılmış; «Alelâcele yapılmış gayrisıhhî, gayrifennî barınaktır» tekliflerden bir tanesinde, böyle diyor, yani, şu bendenizin arz etmeye çalıştığım ihtiyacı böyle formüle etmiş. Alelacele yapılmış gayrisıhhî, gayrifennî barınaktır. İkinci bir teklif, gene bu basılmış, dağıtılmış metinde, Meclise yapılan tekliflerde var. Kolaylıkla sökülüp taşınabilecek veya kolaylıkla yıkılabilecek olan konut ve dükkândır. Yani burada barınağa «konut ve dükkân» denmiş. Yani bu ihtiyaç ortaya çıkmıştır. Şimdi ayrıca geçici birinci maddede bir ölçü verilmiştir. Sadece birbirine benzer hükümlerdir bunlar. Bir kısmı geçici maddede, bir kısmı burada. «Sadece bir ailenin oturmasına mahsus ve konut olarak kullanılan izinsiz yapıların sahipleri ve içinde oturanlar» şeklindeki bu metni, bu prensibi komisyon elbette müdafaa edecektir, geçici birinci maddeyi müdafaa ederken bu konulmuştur. Böylece burada bir eksiklik var hissindeyim bendeniz. Eğer, muhterem komisyon bunu bize açıklar, tereddüdümüzü izale edecek şekilde beyanlar bulunursa bir diyeceğimiz yok. Bulunmadıkları takdirde ki, hep beraber iyi bir kanun yapmak istiyoruz, o zaman bir tadil teklifini getirmek zorunda kalacağız. Aynı zamanda şunu da ifade etmek isterim; eşitlik kaidesi, Anayasanın eşitlik kaidesi de bozulacaktır. O çizginin içinde olan ki, buna mecburuz böyle bir çizgiyi çizmeye başka çaresi yoktur. O çizginin içinde kalan yapılara birtakım imtiyazlar tanıyacağız. Bunun dışında olanlara tanımıyacağız. Halbuki Anayasa her mühim noktada zaruret aramıştır, kamu yararı aramıştır. Yan bir eşitsizlik yapabiliriz, ama kamu yararına uygun olarak bunu yapabiliriz. Orada kamu yararı da olmıyacaktır. Yani bir şahsın beş katlı apartmanına yardım yapıp da o çizginin dışında kalanlara yardım yapmadığımız zaman bir kamu yararı da olmıyacaktır.

Ben değerli komisyondan bu noktalarda bizi tenvir etmesini istirham edeceğim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Nihat Diler.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, birinci maddede mevcut başlığın, kapsam ve tarifi değil de kapsam şeklinde bırakılmasını ve tarifin de ikinci maddenin başlığı olarak alınmasını Sayın Komisyona teklif ettik, Yüce Meclis kabul buyurmadılar.

İkinci maddenin metni, gecekondu mefhumunu tarif etmektedir, gecekondunun ne olduğunu açıklamaktadır. Bu bakımdan tarif başlığının ikinci maddenin yanına veya üstüne konması gerekmektedir. İkinci maddeyi yeknazarda rahatlıkla tarif etmek, anlamına vâkıf olmak için tarifi ikinci maddenin üzerine koymak gerekir. İkinci madde Gecekondu Kanununun tatbiki için temel taşı bir maddedir. Eğer bu madde iyi tedvin edilmezse bu takdirde bu kanunun tatbikatında büyük güçlükler ve aksaklıklar olacaktır. Belki tatbikatçılar kanunu tatbikte büyük engelle karşı karşıya kalacaklardır. Tarifler eğer mükemmel olursa, tatbikatçılara kolaylık temin ederler. Tarifler mükemmel olmazsa bu takdirde hukukçular tariften kaçınırlar, tarif yapmak yerine doğrudan doğruya birinci maddede olduğu gibi, bir mefhumun kapsamını ortaya koyarlar. O suretle ilerde meydana gelecek hâdiselere kanunun tatbiki daha kolaylaşmış olabilir. Şimdi ikinci madde bu yönü ile ele alındığı takdirde tazammun ve şümulüne bir vuzuhsuzluk ve sarahatsizlik göze çarpmaktadır. Ezcümle, ikinci maddede şöyle deniyor : «Bu kanunda sözü geçen gecekondu deyimi ile imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere aykırı kalınmaksızın....»

Dikkat buyurulursa «imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuat ve genel hükümler» daima değişen hükümlerdir. Yine bir kısım arkadaşlar imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuatın memleketin gerçek ihtiyaçlarına cevap verecek durumda olmadığını, bunların değişmesinin zaruri olduğunu bu kanunun gerekçesinde ifade etmiş bulunmaktadırlar. Bu duruma göre imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuat ve genel hükümlerde bir değişiklik olduğu takdirde, acaba bu kanun meriyete girdiği vakit meriyette olan mevzuata göre aykırı hareket etmiş olanların durumu ne olacaktır? Bu husus muallâkta kalmaktadır.

İkinci nokta, yine kanunun ikinci maddesinde; «kendisine aidolmıyan arazi ve arsalar üze-

rinde sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapılar kasdedilmektedir.» kendisine aidolmıyan. Ya kendisine aidolan arsa üzerinde olursa ne olacak? Bu durum karşısında bir müphemiyet, bir boşluk olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yine komisyonun gerekçesini tetkik ettiğimiz zaman, bu hususu izah ederek diyor ki komisyon; biz geçici birinci madde ile bu boşluğu doldurmuş vaziyetteyiz. Geçici birinci maddeyi okuyalım : «Belediyelerce tesbit ve kabul edilip, İmar ve İskân Bakanlığınca uygun görülen gecekondu ıslah ve tasfiye bölgelerinde, bu kanunun yayımı tarihinden önce kendilerine veya mal sahiplerinin kanunen muteber muvafakatleri alınmak suretiyle özel veya tüzel kişilere ait arazi ve arsalar üzerinde yaptırılmış olup da, sadece bir ailenin oturmasına mahsus ve konut olarak kullanılan izinsiz yapıların sahipleri ve içinde oturanlar da, 25 nci maddedeki şartları haiz bulunmaları halinde, bu kanun hükümlerinden faydalandırılırlar.»

Demek ki, burada da yine bir boşluk vardır. Sadece konut olarak yapılmış olan binalar diyor ve bir ailenin oturmasına mahsus bir konut olarak ifade ediyor. Bir veya birkaç ailenin oturabileceği konut olduğu takdirde durum ne olacaktır? Bu husus da yine müphem kalmaktadır. Bu durum muvacehesinde madde sarahatten ve vuzuhtan uzaktır. Bu maddeyi komisyon ya tamamen kaldırmalı veya mantıki bir tâbirle, ağyarını mâni, efradını câmi şekilde mükemmel bir tarif ile komisyonun maddeyi geri alarak tedvin etmeli.. Bunu istirham ederim. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Sami Binicioğlu? Yok. Sayın Mihiddin Güven, buyurun.

MUHİDDİN GÜVEN (İstanbul) — Efendim herhalde hazırlanan kanunlar kendi gayelerine göre ayarlanmalıdır, onu aşmamalıdır ve o hudutlar içerisinde mütalâa edilmelidir. Gayet tabiîdir ki, evvelden çıkmış olan kanunlarla da irtibatı olacaktır. Bu ölçüler içinde değerlendirilmesi ve tenkide tabi tutulması lâzım, müzakereler safhasında sanırım. Onun için bâzı arkadaşlarımın, bu maddenin vuzuhsuz olduğu kanaatına iştirak etmiyorum. Aslında madde gecekondunun ne olduğunu anlatmak istiyor. Gayet tabiîdir ki; gecekondunun ne olduğunu anlamadan kanunun diğer maddelerinin nasıl işliyeceği ve nasıl kıymetlendirileceği bilinemez. Bu bakımdan gecekondu başkasının arsası veya arazisi üzerine yapılmış olan küçük inşaatlardır. Evvelâ bunun tesbitini yapıyor madde. Bunu yapdıktan sonra, mer'i nizamın dışında olmasını ayrıca değerlendiriyor. Yani diyor ki, «İmar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın» yapılan yapılar. Böyle deyince İmar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuat dâhilinde elbetteki mimarî konular vardır, şehircilik konuları vardır ve buna bağlı diğer unsurlar vardır.

Genel hükümler deyince de, gayet tabiîdir ki, bunun içinde sağlık meseleleri de vardır. Dolayısiyle ikinci maddede umumi bir muhteva dâhilinde maksat anlatılmaktadır kanaatindeyim. Yalnız bir noktaya işaret edeceğim; gayet tabiîdir ki, sayın komisyonun inceden inceye çalışarak hazırladığı maddeler üzerinde bâzı değişiklikleri istemek zor oluyor. Vaktin de müsaadesizliği vardır. Bunu da mütalâa etmek lâzımdır. Yalnız maddeye eğer vuzuh vermek bakımından bâzı tekliflerimiz olursa sayın komisyonun bunu anlayışla karşılayacağını tahmin ve temenni ederim. Ben teklifimi bu madde üzerinde şöyle arz edeceğim. «İmar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın» ibaresi vardır. «Bağlı kalınmaksızın» biraz ortada bir tâbir, yumuşak bir tâbir. Halbuki aslında İmar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere aykırı bir hareket mevzuubahistir. O halde benim teklifim şudur: «Bağlı kalkınmaksızın» kelimeleri yerine «aykırı olarak» kelimelerinin ikamesi teklifi olacaktır. Bu suretle «Bu kanunda sözü geçen gecekondu deyimi ile İmar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere aykırı olarak kendisine aidolmıyan arazi ve arsalar üzerinde sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapılar kasdedilmektedir.» Bu şekilde önergemi takdim ediyorum.

BAŞKAN — Sayın İhsan Ataöv.

Yok mu efendim Sayın İhsan Ataöv?

Sayın İsmail Yıldırım, buyurun.

İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Erzurum) — Efendim marûzatım yine maddeye vuzuh vermek için olacaktır. Komisyon iltifat etmese de birinci maddede olduğu gibi önergem Yüce

Meclisin iltifatına mazhar olmasa da, doğruluğuna kanaat getirdiğim düşüncelerimi ifade etmekte ısrar edeceğim.

Tasarının birinci maddesi gibi ikinci maddesi de düzgün bir şekilde kaleme alınmamış, iyi düşünülmemiş ve gerekli vuzuh ihtiva etmemiştir. Gecekondu deyimi «ıstılah» karşılığında kullanılmış bir deyim. Fakat hukukta «ıstılah» karşılığında deyim kullanıldığını ben hatırlamıyorum. Terim o da Türkçe değil ama, Türkçeleştirilmiştir, «terim» kullanılıyor. Bunun terim olarak düzeltilmesi icabeder kanaatindeyim. İmar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata, imar Osmanlıcası yapı Türkçesi. Aynı mânaya gelen bir Osmanlıca bir Türkçe kelimeyi de yan yana kullanmaya da lüzum yoktur. «İmar mevzuatına veya yapı işlerini düzenliyen mevzuata» denmesi kâfi gelirdi kanaatindeyim. «Genel hükümlere» sözü, özür dileyerek beyan edeyim, katılmıyorum Sayın Güven'in mütalâasına. Sağlık şartlarını ve saireyi içine alamaz. Genel hükümler hukukta umumi kanunlar için kullanılır. Meselâ Medeni Kanunun gayrimenkule mütaallik hükümleri. İmarın, gayrımenkul üzerinde yapılan binaların genel hükümleri, bağlı olduğu genel kaideleri ihtiva eder. Genel hükümden maksat, umumi kanunlardır. Umumi kanunların dışındaki hususi haller için vaz'edilmiş kanunlara özel kanun, bunların ihtiva ettiği hükümlere de özel hüküm denilir. Bu anlayışa göre genel hüküm anlayışı eğer Sayın Güven'in anladığı mânada kullanılmış ise komisyonun tashih etmesi icabeder.

Sonra, kanunun tümü tetkik edildiği zaman, belediye hudutları içerisinde ve mücavir sahalardaki gecekondular için bu kanunun sevk edildiği anlaşılıyor. Halbuki tarif ve kapsam maddeleri olan birinci ve ikinci madde daha umumi bir şekilde ele alınmıştır. Şu hale göre köy orta malı olan boşluklarda yapılan ve belediye hudutları içerisinde olmayan binalar, köy meraları üzerinde yapılan binalar bu kanun hükümleri içerisinde mütalâa edilmiyor demektir. Bunlar için de ayrı bir kanun getirmek, onların durumunu da nazarı itibara almak elbetteki iktiza eder. Yahutta bu kanunun şümulü içerisinde mütalâa edilecekse bu kanunun o şekilde tashihi, o şekilde bu kanuna ilâveler yapılması gerekir. Bir şehirlinin, bir şehirde oturan gecekondu sakinin derdi kadar köyde oturan ve kendisine ait arsası olmadığı için umumi yerlerde köye ait âmme emlâkinin üzerinde bina inşa eden köylünün de kaderi artık muhtarın anlayışına terkedilmiştir. Binasının kal'i için muhtar bir dâva açarsa, merada yaptığı veya köy boşluğunda yaptığı binaları yıkmaya mahkûm olur. Bu itibarla kanun bunları kapsamadığına göre bunun gözetilmesi lâzım gelmekle beraber, diğer maddeler içerisinde bu kanunun tarifini ve şümulünü iyi tâyin etmek için de maddeye bir ilâve yapmak mecburiyeti vardır. Bir iki hatip arkadaşımız kendisine ait gayri menkûl üzerinde yapılan gecekondulara da temas etmişlerdir. Kanunun esprisi kendi arsası üzerine yapılan binayı içine almayı icabettirmektedir. Herkes mülkünde dilediği tasarrufta bulunur. İmâr mevzuatına aykırı olarak yapılmış olmakla beraber tamamlanmış binalar için imâr mevzuatına aykırılık hükmü ile, kararı ile bu binaların yıktırıldığına raslanmamaktadır. Tatbikatta böyle bir mesele yoktur. Islâh mevzuunda, kendi mülkü üzerinde yaptığı binayı bir mâlikin dilediği gibi ıslah etmek hakkı vardır, mevzuata uygun olarak. Tasfiye alanına giriyorsa bu bir kamulaştırma mevzuu olur. Tasfiye için kendi arsası üzerinde bina inşa etmiş olanın binası kamulaştırılarak ancak tasfiye alanına sokulabilir. Bu hususta bir müşkilât, zannıma göre; mevcut değildir. Bu bakımdan Sayın Bora'nın ve Sayın Diler'in kanaatlerine katılmamaktayız.

Gene «arazi ve arsalar» diyor. Bu arazi ıslahı eski hükümlere ait bir ıstılahtır. Arazi Kanunnamesinde ve ondan sonra ona paralel olarak çıkarılan mevzuatta benimsenmiştir. Ama Kanunu Medenide arazi ve emlâk ayırımı, tefriki benimsenmemiştir. Biraz evvel bizim «şümul» olarak değiştirilmesi yolundaki önergemiz de kabul edilmediğine ve Türkçe terimler benimsendiğine göre, bu kadar eski bir ıstılaha gitmeye ve bunu yeniden ihyaya lüzum yoktur. Gayri menkul, taşınmaz mal, arsanın mahdutluğu eğer bertaraf edilmek isteniyorsa gayri menkul veya öz Türkçesi benimseniyorsa «taşınmaz» ibaresi kullanılmak suretiyle maksat istihsal edilmiş olur. Arazi terimini yeniden ihya etmeğe lüzum yoktur. Bütün bu hususlardan sonra yine benden evvel konuşan bir hati-

bin bir kanaatine katılıyorum; başkasının arsası üzerinde bir kâşane bina inşa etmiş olan insanın, kişinin bir sosyal himayeye ihtiyacı yoktur kanaatindeyim. Başkasının arsası üzerinde 3 - 5 katlı bina kuran adam o arsanın bedelini, hattâ hakikî bedelini ödemeğe muktedirdir. Bunun himayesi için hüküm sevketmeye, kanaatimce lüzum yoktur. Bu bakımdan, munhasıran bu bakımdan şartları daraltmak lâzımdır. Fennî ve sıhhî şartlara uygun olmıyarak yapılan binalar bahis konusu olmalıdır. Diğeri umumi hükümler dairesinde, Medeni Kanunun, başkasının arsasına kendi levazımı ile bina inşa edenler için sevkettiği hükümler dairesinde hareket etmek hakkı vardır. Bu hakkı bu kanunla elinden almış olmuyor. Fahiş zarar müeddi olursa o binanın kal'i, tazminat ve sair hususlar umumi hükümlerde düzenlenmiştir. Bu yola gidilebilir. Binaenaleyh kanunun 2 nci maddesinin eskilerin «efradını cami, ağyarını mâni» dedikleri bir şekilde kaleme alınması, tarifi gerekir. Bunu temin için ve yukarıda arz ettiğim hususları da düşünerek bir takrir hazırlamış bulunuyorum. Meclisinizin iltifat edeceğini umarım. Takdir Yüce Heyetinizindir. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Efendim; ikinci maddeyle ilgili yeterlik önergesi geldi. Ancak şu ana kadar 5 arkadaş konuşmuştur, altıncı arkadaşda konuştuktan sonra oylatacağım.

Sayın Abbas Ali Çetin, buyurun.

ABBAS ALİ ÇETİN (Kars) — Arkadaşlar; ikinci madde bu kanunun tatbik sahasını, daha açık ifadesi ile gecekondunun ne olduğunu tesbit etmektedir. Konuşan arkadaşlarımızın bir kısmı, herkes kendi anlayışına göre bu maddeye ek yapmak, ilâve yapmak ve başka şekil vermek şeklindeki arzularını izhar ettiler. Burada iki şart vardır. Bir, kendisine aidolmıyan arazi ve arsa tâbiri vardır. Bu, başkasına aidolan arazi tâbirinden çok farklıdır. Başkasına aidolan arazi denildiği vakit, gecekondunun kurulduğu arz parçasının kime aidolduğunun ispatı Hükümete düşecektir. Kendisine aidolmıyan tâbiri, bâki kaldığı vakit, gecekondu sahibi üzerine gecekondu yapılan arz parçasının kendisine aidolduğunu ispat külfeti ile karşı karşıya kalacaktır. Tatbikatta şimdi hemen birden düşünülemiyecek ölçüde büyük bir külfet hükümetin üzerinden alınıp, gecekondu yapmış olan kimselerin üzerine aktarılmaktadır. O itibarla «kendisine aidolmıyan» tâbiri çok yerindedir. Komisyonda çok düşündük bunu, profesörlerin fikirlerini tetkik ettik, arkadaşlarımızın tekliflerini tetkik ettik, üzerinde çok düşündük, ben komisyonun âzasıyım da onun için arz ediyorum, kendisine aidolmıyan tâbiri en muvafık tâbir olarak bulmuş bulunuyoruz. Ve halen de buradaki konuşmalardan sonra da «kendisine aidolmıyan» tâbirinin çok yerinde olduğu kanaatini muhafaza etmekteyim.

İkinci unsur, yapı ve imar kanunlarına aykırı olarak yapılmış olması keyfiyeti vardır. Elbette ki, yapı mevzuatına uygun yapılmış olan bir binanın gecekondu olduğundan bahsedilemez. Bunu tefrik için mevzuata aykırı yapılmış olması şartını da koyduk. Niçin koyduk mevzuata aykırı olmasını? Adam kendi arsası üzerine yapmıştır, mevzuata aykırı yapmıştır. Bu gecekondu değildir. Burada konuşan bir arkadaşım ister kendisine ait arsa üzerinde, isterse kendisine aidolmıyan arsa ve arazi üzerinde olsun, sıhhi şartları haiz olmıyan her yapıya gecekondu diyelim, buyurdular.

Aziz arkadaşlarım; bu kanun bütün Türkiye'de tatbik edilecektir. Yani gecekondu deyince vehleten akla gelen 2 - 3 - 5 büyük şehirde değil, bütün Türkiye'de tatbik edilecektir. Şimdi sıhhi şartlara göre bir ayarlama yaptınız mı; Eleşkirt kazasındaki binaların yarısını bu kanun içine sokmak lâzımdır. Bunun altından hiçbir kimse, hiçbir devlet, hiçbir Hükümet çıkamaz. Bizim bütün dâvamız, yani kanunun bütün dâvası, sadece gecekondu tâbiri ile, gecekondu deyince zihinde şekillenen bir yapı tarzı vardır. Kaçak yapmıştır, mevzuata aykırılık bunun içerisindedir ve kendisine aidolmıyan arz üzerine yapmıştır. İşte bu belediyenindir, hususi muhasebenin veya özel kişilerin mülküdür. Bunları nizamlamak için gelen bir kanundur. Ve vakit müsaidolduğu ölçüde komisyonda bunun üzerinde çok durduk. Kanaatim odur ki, madde en iyi şekilde tedvin edilmiştir ve bu maddeye biraz ilâve, biraz tay yaptığınız, şu kelimeyi, bu kelimeyi değiştirdiğiniz vakit diğer maddeleri de itecektir ve tatbikatta nasıl bir netice vereceği şimdiden kestirilemiyecektir. Bu sebeple maddenin aynen kalması, kanaatimce çok muvafıktır. Bunun dışındaki bir şekil muvafık olmıyabilir. Hürmetlerimi arz ederim.

BAŞKAN — Komisyon adına Sayın İsmail Hakkı Tekinel, buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, komisyon olarak bizim kanaatimize göre bu tasarının en ehemmiyetli maddesini müzakere etmekteyiz. Bu zorluk şuradan geliyor. Kanun maddelerine tarifler koymak hakikaten çok güçtür ve meseleleri tek cepheli mütalâa ettiğiniz andan itibaren daima eksik ve noksan tariflerle huzura çıkmak imkânı hâsıl olmaktadır.

Komisyonda yaptığımız müzakereler sırasında bu ehemmiyeti idrâk ettik ve bu kanun tasarısının tümünü müzakere ettikten ve diğer maddeleri teker teker okuyup en ince teferruatına kadar inceledikten sonra tekrar bu tarife döndük ve huzurunuza getirdiğimiz tarifin bu kanunun tatbikatında en uygun tarif olacağı neticesine vardık. Şimdi bilhassa zabıtlara geçmesi için arz ediyorum 2 nci maddede yapılan gecekondu tarifi ilmî bir tarif değildir. Komisyon ve tasarı hazırlıyan Hükümet ve diğer teklif sahipleri arkadaşlarımız da bizim gibi düşünmektedirler. Bu sadece gecekonduları bir vakıa olarak kabul edip kısmen de olsa bu vakıaya el koyacak ve çarelerini getirecek olan bu Gecekondu Kanununun tatbikatında uygulanacak teklifi kapsamaktadır. Yoksa arkadaşlarımızın dediği gibi, şu kısım noksandır, bu kısım noksandır denebilir ve bâzı meselelerde olduğu gibi gecekondunun bugün bir çırpıda 30 - 40 türlü tarifini yapmak mümkündür. Aslında anakanunlarımız vardır. Bu anakanunların meydana getirdiği haklar, mükellefiyetler ve karşılıklı vazifeler vardır. Meselâ genel olarak Medeni Kanunun 649 ve mütaakıp maddeleri alındığı vakit bunu 40 senelik tatbikatımızda başka bir açıdan değerlendirmek mümkündür.

Oradaki tarif umumiyetle şu espriye dayanmaktadır : Menkul kabilinden inşaat, yani kolayca sökülebilecek kal'inde faili zararı olmıyacak şekilde yapılan inşaatlardır. Ama bugün Sayın Behice Boran Hanımefendi ve diğer arkadaşlarımızın haklı olarak ileri sürdükleri gibi, bunun dışında bir tarifin içerisine girmeye kalkarsak, size bâzı tarifler vereyim bunun altından çıkmaya imkân yoktur. Bugün gecekondu diyoruz, halk arasında yerleşmiş bir tâbirdir. Yani bir gece içerisinde yapılmış olan yapıdır. Bu geniş de olabilir, mükemmel de olabilir, dar da olabilir. Bunu yapan kimsenin imkânlarına ve görmüş olduğu müsamaha şartlarına bağlı bir keyfiyettir. Bir taraftan bir ağaç kovuğunda oturan ve sağına soluna tenekeler çakmış insanın iskân edildiği yere de biz gecekondu diyoruz. Ama, öte taraftan İstanbul gibi şehirlerde çelik konstrüksiyondan yapılmış büyük fabrikalar da vardır, bunlar da gecekondu hesabındandır. Şu halde detaya inersek, biz bu tarifin altından çıkamayız ve kanunundan elde etmek istediğimiz hizmetleri temin edemeyiz. Bu bakımdan arkadaşlarımızın tenkidlerine çok teşekkür ederiz. Hepsi ayrı bir zaviyeden ele alındığı zaman çok değerlidir. Ve böyle bir tarifin içerisine girmesi lâzımdır. Bir ilmî tarif karşısında olmadığımızı hâtırlatmak istiyorum ve bu tarifte sadece bu kanunun tatbikatında gecekondudan ne anlaşıldığı hususu derpiş edilmek istenmiştir. Bunu izah etmek isterim.

Diğer taraftan Sayın Abbas Ali Çetin arkadaşımız kendisine aidolan arazi veya kendisine aidolmıyan arazi tefriki üzerinde durdular. Kendi mütalâalarına iştirak etmek mümkündür. Burada bir noksanlık bahis konusu değildir. Kısaca arz ediyorum, bu kanunun tatbik edileceği yerlerde ister başkasının arazisi üzerinde olsun, isterse kendi arazisi üzerinde olsun, yapılmış olan gecekondular bu kanunun tarifine ve maddelerde gösterilen şartları ihtiva ediyorsa bu kanundan istifade edecektir. Meselâ bunu temin etmek için de kanunun anamaddelerinde hükümler olduğu gibi, geçici birinci maddede sarih hüküm vardır. Geçici birinci madde; bâdema gecekonduların yapılmamasını menettiği için bu kanun, bir tasfiye hükmünü kabul etmektedir ve tapulu olsun, tapusuz olsun yapılmışı olan arazi üzerindeki gecekonduları da kapsıyacak ve bu kanunun imkânlarından o zevatı da istifade ettirecek imkânları sağlıyacaktır. Şimdi kısaca arz edeceğim, ezcümle ıslah ve tasfiye bölgelerinde bulunanlar, geçici 1 nci madde sayesinde Gecekondu Kanununda yer alan hükümlerin sağladığı hususlarlardan faydalanacaktır. Bu arada 13 ve 15 nci maddelerde sözü geçen konulardan, yardımdan bunlar da istifade edeceklerdir. 21 nci maddedeki; içinde oturanların konut ihtiyacı gideril-

meden yapıların yıkılmaması şeklindeki hükümden kendi arazisi üzerinde veya hisseli bir arazi üzerinde gecekondu yapmış olan vatandaşlarımız da istifade edecektir. Yine 24 ncü maddede yazılı kamu hizmet tesislerine katılma hükümleriyle, 25 nci maddede yazılı arsa tahsisi keyfiyeti, 27 nci maddede yazılı teknik yardımdan faydalanma keyfiyeti, 28 nci maddede yazılı orman emvalinden faydalanma keyfiyeti ve 29 ncu maddede yazılı, Devletin yapacağı her türlü hizmet ve tesislerden istifade etmek keyfiyeti de vardır. Ve diğerlerinden farklı bir muameleye bu kanun tatbikatında tabi tutulamıyacaktır.

Ama, bu maddenin içerisine, «kendi tapulu arazisi içerisine de yapılan hususların» girmemesinin sebeplerinden bir tanesi de, anakanunlarla teessüs etmiş olan hakların ihlâline sebebiyet verecek bir tâbirin içerisine girmemek ve şehirler içerisinde bu kanunların uygulanmadığı sahalarda bilhassa imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata göre yapılmış pek çok yolsuzlukların bertaraf edilmesinde bir tutamak olarak başkalarının eline imkân sağlamamak için konulmuş ve geçici maddede tedvini uygun mütalâa edilmiştir.

Sayın Reşit Ülker arkadaşımız; «Bu kanunun tatbikatında bu tarife nazaran zengin ile fakiri ayırdetmek mümkün değildir. Bâzıgecekondular iyi tesisler halinde bulunmaktadır, bâzıları da kötü şartlar altında tesis edilmiştir, çeşitli cepheleri ele alınırsa hakikaten en fazla yardım elinin uzatılması lâzımgelen yerler olması icabeder ve bir apartman olması halinde veya daha iyi bir yapı olması halinde bunların da bu kanundan istifade etmemeleri icabeder.» şeklinde bir temennide bulundular.

Arkadaşlarım, böyle bir kanunun tatbikatında müteferrik hükümlere girdiğimiz zaman bunun tatbik kabiliyetini bulamayız. İkincisi, karşılaşacağımız meseleler bizce bilinmektedir. Böyle bir tefriki yapmaya ve buna da bir kıstas bulmaya imkân yoktur. Ancak biz de bunun tatbikatçılarına şunu temenni ediyoruz; gerçekten şahsi güçleri, maddi varlıkları üstün olan kimselerle hakikaten bu yardıma muhtacolan kimseler arasında tatbikatta esaslı kıstaslar konulmak ve objektif esaslar bulunmak suretiyle bir tefrik yapılıp en fazla ihtiyaç sahibi olanlara yardım edilirse, bu kanun tatbikatından elde edilmek istenilen faydalar daha iyi temin edilmiş olur. Ancak buna bir kıstas bulmak mümkün değildir. Meselâ bir misal arz edeyim; mevcut gecekondulârın ıslahı diyoruz. Islahta plânlar yapılacaktır. Bir mıntakada gecekondu tarifinin kapsamına girsin veya girmesin imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata uygun olarak hareket edilmiş yapılar da mevcudolabilir. Gitmiştir bir zat, gecekondu mıntakasında kendi tapulu mülkü vardır, imardan izin almıştır, fennî şartlara uygun, almış olduğu plâna uygun bir yapı yapmıştır. Ama onun etrafını gecekondular sarmıştır. Şimdi burada bir ıslah ameliyesine girişip de yollarını açmak, kanalizasyonunu yapmak veyahutta bâzı kısımları da istimlâk etmek suretiyle mektep, okul ve sair âmme hizmeti görecek tesisler yapılırken, böyle bir yapının sahibi de yıkıma tabi tutulduğu takdirde, onu gaspen inşaat yapmış, hem arazi bakımından, hem sair şekilde inşaat yapmış bir kimseye karşı yapacağımız hizmeti, kanun ve nizamlara uygun olarak yapmak imkânından tefrik etmeye her halde hakkımız yoktur, bunun kıstası bulunamaz. Burada bir tek yapı bahis konusudur. Aslında konut ihtiyacı düzenlenmek istenmiştir.

Sayın İsmail Hakkı Yıldırım arkadaşım, konuşmalariyle dikkati çekmektedir. Gerçekten bu arkadaşımız, kendi neslinin üstünde bir dil bilgisine sahiptir, kendisini takdirle karşılarım. Yalnız teknik komisyonlarda çalışan arkadaşlarınızı da mâzur görünüz, size geçmiş devirden bir misal arz etmek istiyorum. Her gün yeni terimler getirilmektedir. Bunun yanında anakanunlarda öteden beri yerleşmiş tabirler vardır, hukukî ıstılahlar vardır, terimler vardır. Hukukî ıstılahlar üzerinde yapılan değişiklikler onun mânasını çok defa ifade etmemektedir. Onun için teknik komisyonlarda çalışan arkadaşlar genel olarak bu ıstılahların mânasını, müessesenin mânasını değiştirecek tarzda yeni isimlerle değiştirilmesini muvafık bulmaktadırlar. Meselâ burada arazi ve arsalar dendi. Taşınır mal, taşınmaz mal. Taşınmaz malların da çeşitleri vardır. Ve bugün bizim tapu sicil kayıtlarımıza geçmiş çeşitli arazi nevileri de vardır. Bunlar bir müessesenin icabıdır. Bunları birbirinden tefrik etmek zorundayız. Buraya bir Türkçe karşılığı bulmak imkânına sahip değiliz. Kanunlarda yazılı olan ibareleri buraya aynen almak zorundaydık. Onun

için «arazi ve arsa» ibaresi yerine hakikaten bu terimi kapsıyacak, hukukî mânasını değiştirmiyecek tarzda bir kelime bulabilirse arkadaşımız, biz kendisine teşekkür ederiz.

Bir misal arz etmek istiyorum demiştim. Geçen devrede bir arkadaşımız Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 15 fıkradan ibaret bir maddesi üzerinde bir tadil teklifi getirdi. Teklifi kabul ettik ve teklifi kabul ederken elbetteki İçtüzük hükümlerine bağlı idi. Komisyonlar, kendilerine havale edilen işlerin dışında her hangi bir iş yapamazlar. Yeniden kanun teklif edemezler. Arkadaşımız yeni terimler kullanmıştı. 9 maddede «Temyiz Mahkemesi» ibaresi geçiyor. Getirdiğimiz bir fıkranın içerisinde «Yargıtay» ibaresini koyduk ki, bunun içinden çıkılmasına imkân yoktur. Onun için, yeknesak bir dil bulmakta hep birlikte gayret edelim. Ama, lûtfen arkadaşlarımız bizi bunlardan dolayı kınamasınlar.

Benim mâruzatım bu madde üzerinde bundan ibarettir. Arkadaşlarımdan istirham ediyorum, bu bir ilmî tarif değildir. Biz bu cesaretin içerisinde değiliz. Ancak, bu kanunun tatbikatında gecekondunun neden ibaret olduğunu ifadeye gayret ettik ve yanlış tatbikata istikamet vermiyecek, suiistimal edilmemesini temin edecek en iyi tarifin bu olduğunda ittifak ettik efendim. Onun için maddenin hiç değişikliğe tabi tutulmadan kabul edilmesini istirham ederim.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Bir soru soracağım.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem Komisyon Başkanından bir noktayı sormak isterim :

Verdikleri açıklamadan, söyledikleri sözlerden anlaşılıyor ki, ikinci madde, tedvini güç bir maddedir. Bu cevabı veriyorlar, kabul ediyorum. Ama geçici birinci maddede, kendi arazileri üzerine gecekondu yapmış olanlardan bahis var. İkinci maddede de başkalarının arazisi üzerine gecekondu yapmışlar var..

Geçici birinci maddede, «Sadece kendi arazisi üzerine» tâbiri var, ikinci maddede buna benzer bir kıstas yoktur. İkisi de aynı olduğuna, yani maddeler bir bütün teşkil ettiğine göre, bunu nasıl izah ederler?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, aslında kendi arazisi olan bir kimse kaçak inşaat yapmaya lüzum hissetmez, hissetmemektedir. Bugün gider, usulüne göre izin alır bu inşaatını yapar. Kendi malının hırsızı olmaya icbar etmemize imkân yoktur. Ama bu tasarı ile gecekondu bir vâkıa olarak ele alınıyor ve mevcudolan gecekondular burada gösterilen prensipler dâhilinde donduruluyor, tadat ve tesbit ediliyor ve yeni getirilen bâzı hükümlerle de gecekondu yapılmasının mutlak surette önlenmesi temin edilmek isteniyor. İnşallah muvaffak olunur.

Şimdi efendim, bu geçici birinci maddede yazılı olan, kendi mülkü üzerinde yapılmış olan yapılar, biraz evvel bahsetiğim şeydir. Bir zat vardır, usulüne uygun anadan babadan kalma bir evi vardır ve imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata uygun olarak kendi mülkü üzerinde ev yapmıştır. Ama bilâhara hâdiseler gelişmiştir, bu mülkün civarına çeşitli gecekondular imal edilmiştir. Şimdi, bu gecekonduların derdi halledilirken belki de müstakillen ve genel ve yapı işlerini düzenliyen umumi hükümlere uygun bir şekilde yapılmış böyle bir gayrimenkul üzerinde tasarruf etmek imkânı hâsıl olacaktır. Bunlar istisnadır, bunlar bu kanundan istifade edecektir. Ama, diğer taraftan tatbikatta hisseli gayrimenkulden kendi mülkü üzerinde yapılmış olan inşaattan, gecekondudan şu kasdedilmektedir. Buraya vatandaşlar geliyor, ya bir Hazine arazisi üzerinde veya bir vakıf arazisi üzerinde veyahut da bir şahıs arazisi üzerinde böyle bir tesisi yapıyor. Zaman geçiyor, gayrimenkulün sahibi çıkıyor ve bunlara hisse satıyor, hisseli bir gayrimenkulün sahipleri durumuna giriyorlar. Fakat umumi hükümler çerçevesi içinde, müşterek mülkiyet hükümlerinin tatbiki bakımından bunlar müstakillen ikamet ettikleri yerin sahibi değillerdir. Bunlara bu imkânı sağlamak için birinci maddeye bu hüküm konmuştur. Yoksa arkadaşımızın dediği gibi, hakikaten toprağı olan bir kimsenin kaçak inşaat yapmasına lüzum hissettiğini düşünmek doğru değildir.

Neden bu ikinci maddenin tarifi içine koymadık? Arkadaşlar bizim tatbikatımızda kanunları çekiştirmektedirler. Elimizde 6785 sayılı bir İmar Kanunu vardır, bunun altıncı maddesine

bakalım : Umumi hükümlere muvazi olarak başkasının arsası üzerine inşaat yapmış olan kişilerin durumunu tesbit etmiştir, mütecaviz inşaatları tesbit etmiştir. Ama kendi arsası üzerine yapılmış usulsüz bir inşaat da vardır. Şayet siz bu tarifin içerisine geçici hüküm yerine anamaddede kendi arsası üzerine bu şekilde inşaat yapan kişileri de ithal edersek ağlâbi ihtimal şehirler içerisine sirayet edecek, şehrin güzelliğini şehrin imar nizamını ve umumi hükümlerin insicamlı şekilde tatbikini bertaraf edecek aksi tatbikatla da karşılaşabiliriz. Bundan korktuğumuzdan dolayı bu işi yapmadık ve geçici madde hükmü ile bunu tedvin etmek istedik.

BAŞKAN — Bir soru daha mı var efendim?.. Buyurun.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Komisyon Başkanı buyurdular ki, birisi kendi mülkü olan arsa üzerine izin alması mümkünken yapmış, diğeri başkasının arsasına tecavüz etmiştir. Halbuki tatbikatta, dışardan gelenler kendilerini fazla gürültüye mütehammil görmezlerse bir arsa alıyorlar, yani gecekondu mıntakasında bina yaptıranların büyük bir çoğunluğu eğer kendi mülkü de olsa muhtaç insanlardır. Yalnız didişmeye, dövüşmeye, polisle, belediye ile ve saire ile uğraşmaya katılmıyan insanlardır. Binaenaleyh, demek istiyorum ki, komisyon bu noktai nazarı değil de tapulu arazisi olan herkesi hali vakti yerinde ve gidip ruhsat ve saire alıp yapacak mı farz ediyor?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (Devamla) — Şimdi efendim, biraz evvel arz ettim, genel olarak gecekondular gasben, başkasının arazisi üzerine inşa edilmektedir. Diğer taraftan bu şekilde inşa edildikten sonra sahibi bulunup, sahibinden hisse almak suretiyle zeminin hissedarı haline gelmek suretiyle, zeminin mâliki olan kimseler vardır. Üçüncü bir grup da İstanbul gibi yerlerde görülmüştür. Bâzı arsa spekülâtörleri vardır. Şehirle irtibatı olmıyan yerlerde arazi almışlardır. İlân verirler, parselâsyonu yaptık ucuz arsa satıyoruz, diye ve bir yer yerine diğer bir yeri satmışlardır, dolandırıcılık yapmışlardır. Aslında o şehirden kilometrelerce uzakta dağ başında bir yer olduğu halde o şahsa satarken, size bu yeri sattık demişlerdir ve o insanlar da başkalarının arazilerine gitmişlerdir ve yine kendilerine göre usulsüz parselâsyon yapmışlardır. Bilhassa bu, mücavir sahalarda görülmektedir. Adam, bir arazi almıştır, bunu tahdidetmiştir, kendisine göre parsellere ayırmıştır, hattâ mahkemeden tahdit hükümlerine lüzum görmeden dahi, bir tesçil kararı almadan dahi bu şekilde biçimsiz parselâsyon yapmış ve fiilen bir taksime girişmiş, o şekilde herkese arazide fiilen yerini göstermiştir. Şimdi bu durumda olan kimseler de var. Mevcut gecekondular var. Aslında bunlar da izinsizdir. İster kendi tapulu malı üzerine yapılmış olsun, ister tapusuz arsa üzerine yapılmış olsun, mevcut bu tarifin kapsamına giren bir gecekondu ise, ayıracağımız ıslah bölgesi içerisinde ise veya tasfiye bölgesi içerisinde ise bunlar da ister kendi mülkleri üzerinde olsun, ister başkasının mülkleri üzerinde bu kanunun getirdiği yeniliklerden, haklardan istifade edeceklerdir ve bu kanunun getirdiği mükellefiyetlere de tabi olacaklardır. Bilmem arkadaşımı tatmin edebildim mi? Yani vatandaşlar arasında bir tefrik yoktur. Ama ikinci maddeye koymamızın sebebi, şehir nizamının bozulmamasını temin etmek, tatbikatçıların elinde bu maddenin dejenere edilmemesini sağlamak içindir, bir tedbirdir. 6785 sayılı İmar Kanunu ve bilhassa Medeni Kanunundaki anahükümlere aykırı bir davranışın içerisine mahkemelerin dahi girme ihtimali vardır. Halbuki kanun vâzı fikrini açıkça, sarih olarak ifade etmek zorundadır ki, çelişik bir tatbikatla karşılaşmasın.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Yeterlik önergelerini okutuyorum :

Sayın Meclis Başkanlığına

Gecekondu kanunu tasarısının ikinci maddesi üzerindeki görüşmeler maddeyi vuzuha kavuşturmuş olduğundan, konuşmaların kifayetinin oya konulmasını arz ederim.

Kırşehir
Mehmet Güven

Sayın Başkanlığa

2 nci maddenin müzakeresinin kifayetini arz ederim.

Tokat
Osman Saraç

BAŞKAN — Yeterlik önergelerini kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci madde ile ilgili tadil önergeleri vardır, evvelâ hepsini okutuyorum :

Başkanlığa

«Madde 2. — Bu kanunda «gecekondu» terimi ile, belediye sınırları içinde veya mücavir sahalarda, başkalarına ait gayrimenkuller üzerinde, sahibinin rızası hilâfına ve yapı işlerini düzenliyen kanunlara aykırı olarak ve fennî ve sıhhi şartlara uyulmıyarak yapılan ruhsatsız yapılar kasdedilmektedir.» şeklinde tadilinin oya konulmasını dilerim.

Erzurum
İ. Hakkı Yıldırım

Millet Meclisi Başkanlığına

Kanun tasarısının 2 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Urfa
Behice Boran Hatko

Madde 2. — Bu kanunda sözü geçen «gecekondu» deyimi ile imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın, kendisine veya başkasına ait arazi ve arsalar üzerinde izinsiz inşa olunmuş, sağlık şartlarına ve mimarlık fennî gereklerine uygun düşmiyen yapılar kasdedilmektedir.

Sayın Başkanlığa

Madde (2) nin aşağıdaki şekilde kabulünü arz ve teklif ederim.

İstanbul
Muhiddin Güven

Madde 2. —Bu kanunda sözü geçen (gecekondu) deyimi ile, imar ve yapı işlerini düzenliyen mevzuata ve genel hükümlere aykırı olarak kendisine aidolmıyan arazi ve arsalar üzerinde, sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapılar kasdedilmektedir.

Yüksek Başkanlığa

2 nci maddenin son cümlesi içinde yer alan (ve) kelimesi tatbikatta yanlış anlaşmalara sebebolacağı cihetle bunun yerine (veya) kelimesinin konulması suretiyle maddenin değişikliğini arz ve teklif ederim.

Erzurum
Ahmet Mustafaoğlu

Sayın Başkanlığa

Tasarının 2 nci maddesi gecekonduyu tam tarif etmediğinden iltibasa, tatbikatta güçlüklere sebebolacağından metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Erzurum
Nihat Diler

Millet Meclisi Başkanlığına

2 nci madde hakkında komisyonca verilen açıklamalar karşısında maddenin daha iyi bir şekilde tedvini için komisyona iadesini arz ve teklif ederim.

İstanbul
Reşit Ülker

BAŞKAN — En aykırı teklif Sayın Nihat Diler'in teklifi, yani maddenin tasarıdan çıkarılmasını teklif ediyorlar. Önergeyi tekrar okutuyorum :

(Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?..

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor.

Sayın Nihat Diler'in önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

İkinci teklif Sayın Reşit Ülker'in teklifidir. Komisyona iadesini teklif etmektedir. Okutuyorum :

(İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Efendim, bunu bir temenni telâkki ediyoruz ve oylanabileceğine de kaani değiliz. Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(Erzurum Milletvekili İ. H. Yıldırım'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyonun fikri efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor, önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(Urfa Milletvekili Behice Hatko'nun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komsiyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor, önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

(İstanbul Milletvekili Muhiddin Güven'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Katılmıyor.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor, önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(Erzurum Milletvekili Ahmet Mustafaoğlu'nun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Katılıyoruz. efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci maddeyi kabul ettiğiniz bu değişik şekliyle oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okutuyorum :

Belediyelere arsa sağlanması :

MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Hazinenin, özel idarelerin ve Vakıflar İdaresi dışındaki katma bütçeli dairelerin mülkiyetindeki arazi ve arsalardan veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden, belediye sınırları içinde olanlar ve 6785 sayılı Kanunun 47 nci maddesine dayanılarak tesbit edilen mücavir sahalarda bulunanlar, bu kanunda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere, bedelsiz olarak ilgili belediyelerin mülkiyetine geçer.

Ancak, bir kamu hizmetine ayrılmış olan veya 28 . 12 . 1960 tarih ve 189 sayılı Kanun kapsamına girenlerle, 4753 sayılı Kanun hükümlerince kültür arazisi olarak tesbit edilenler veya gerek bu ve gerekse diğer kanunlarda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere Hazine veya Özel İdare elinde bırakılması Bakanlar Kurulunca lüzumlu görülenler bu hüküm dışındadır.

Bu kanunun uygulanması dolayısiyle yapılacak imar veya ıslah plânlarında genel muvazeneye dâhil dairelerin ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile ayrılan veya ayrılacak olanlar veya yukarda ikinci fıkradaki hizmetler için lüzumlu görülenler, daha önce belediyelere devredilmiş ise aynı şartlarla eski sahiplerine geriverilir.

Tapu daireleri, bu maddede sözü geçen arazi ve arsaları devralacak idarelerin yazılı müracaatları üzerine, en geç 6 ay içinde, yeni malikleri adına tescil eder ve durumu ilgililere yazı ile bildirirler.

5218, 5228 ve 6188 sayılı kanunlara dayanılarak, yukarda birinci fıkrada sözü geçen daire ve kurumlarca belediyelere devrolunan arazi ve arsaların ödenmemiş taksitleri ve bu sebeple adı geçen daire ve kurumlar lehine tesis edilmiş ipotek kayıtları düşülür. Alınmış olan taksitler geriverilmez.

BAŞKAN — Efendim, 3 ncü madde üzerinde söz alıp adlarını evvelce yazdırmış olan arkadaşlar; Sayın Reşit Ülker, Sayın Nihat Diler, Sayın Hasan Ünlü.

Buyurun Sayın Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, bu kanunun gerçekten gecekondulara bir şeyler getirebilecek olan tek maddesi budur. Bu kanunda Beş Yıllık Plânın gecekondular bahsinde halledilmesini öngördüğü mülkiyet problemi, yani gecekonduda oturan vatandaşlar deyimiyle tapularını almaları meselesi, bu maddede halledilmek istenmektedir. Yüce Meclis bu maddenin üzerine eğilip gereken önemi verdiği takdirde onlara, hakikaten gecekondularda oturan vatandaşlara bu kanun bir şeyler getirecektir. Bu madde ve bundan sonra gelen kamulaştırma maddesine gerekli önemi vermez ve gerekli değişikliği yapmazsak gecekondulara bu kanun hiçbir şey getiremiyecektir.

Şimdi 3 ncü maddeye göre belediyelere sağlanacak arsalar, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Hazinenin, özel idarenin, vakıflar idaresi dışındaki katma bütçeli dairelerin mülkiyetindeki veya Devletin hüküm ve tasarrufu al-

tındaki arazi ve arsalardır. Gerçekten bu madde baştan aşağı okunduğu zaman öyle gözükmektedir ki, biz gecekondulara muazzam bir iş yapıyoruz, topraklar veriyoruz. Onlar da kısa zamanda tapularını alacaklardır... Gerçek bu değildir arkadaşlar. Bu hüküm 6188 sayılı Kanunda da ikinci madde olarak mevcuttur. Belediyeler bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki belediye sınırları içinde, tâbirler aynı, Hazinenin ve özel idarelerin ve katma bütçeli dairelerin, vakıflar idareleri hariç, mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunur. Görülüyor ki, buradaki üçüncü madde ile oradaki ikinci madde aynıdır. O kanun yine böyle büyük ümitlerle 24 . 7 . 1953 te kabul edilmiştir. Büyük ümitlerle Gecekondu kanunu çıkıyor, gecekondular tapularını alacaklar ve bu iş nizama konacak denmişti, olmamıştır bu arkadaşlar. Çünkü bu madde içindeki mefhumlar, büyük lâflar şeklinde tecelli etmiş, bunların gerçeğe dökümü yapıldığı zaman; yani hakikata, arazi üzerine tatbikata kalkıldığı zaman Hazinenin gecekondulara arazi vermesine, özel idarelerin ve sairenin arazi vermesine kalkıldığı zaman ortada bu çapta bir arazi olmadığı ortaya çıkmıştır. Bir defa maddenin arkası var, yani başında böyle diyor, arkasında da ancak istisnaları sayıyor. Bir kamu hizmetine ayrılmış olan veya 189 sayılı Kanunun kapsamına girenlerle 4753 sayılı Kanun hükümleri gereğince kültür arazisi olarak tesbit edilenler - onlardan çıkarılanlar, - yukarıda verilenler, verilenlerden çıkarılanlar veya gerek bu, gerekse diğer kanunlarda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere Hazinenin veya özel idarenin elinde bırakılması Bakanlar Kurulunca lüzumlu görülenler bu hükmün dışındadır. Diğer bir maddede de kıymetli olan arazilerin de bunların arasından ayrılacağı ifade ediliyor.

Şimdi, bir defa bu şekilde getirilen madde istisnalariyle ufaltılmış hale geliyor. Tatbikata gelince, tümünde de ifade ettim; Türkiye'nin en büyük gecekondu bölgesi İstanbul'dur. İstanbul'da en meşhur gecekondu bölgelerinden birisi Zeytinburnu'dur, en eski ve en meşhur. Şimdi burada yapılan ciddî ve ilmî bir etüdün neticesinde Sümer mahallesinde gecekonduların % 57,4 ü şahıs arazisi üzerinde. O şahıs arazisi ki, burada mevzuubahis değildir. Demek ki, gecekonduların % 57,4 ü şahıs arazisi çıkıyor bu işin içinden. Geriye kalıyor % 30. % 23,3 ü vakıf arazisi üzerinde, % 5,2 si belediye arazisi üzerinde ki, bu buraya giriyor, bu ikisi girmiyor, şahıs, vakıf girmiyor. % 5,4 Hazine arazisi üzerinde, bu da bu maddeye giriyor. İstisnalarından arta kalanlar mânasına, % 3,8 i müşterek, % 4,9 u diğer arazi.

Muhterem arkadaşlar, İstanbul'un diğer gecekondu bölgeleri de bundan farklı değildir. Öyle ise, vakıflarla şahıslarınkini birleştirdiğimiz zaman % 80 i, gecekonduların mülkiyeti bakımından - tabiî ortalama % 78 de olur, % 85 de olabilir - % 80 i şu kanunun arsa sağlanmasından bahsettiği maddenin içinde değildir. Bir defa bu gerçeği tesbit etmek lâzımdır ve bu gerçeği tesbit ettikten, bu kanun çıktıktan sonra gecekondulara ne getireceğini de otomatikman tesbit etmiş oluyoruz; bir şey getiremiyecektir.

Şimdi, bendenizin iki senedir bütün komisyonlarda savunduğum bir noktayı arz etmek isterim; madde ile ilgili, «Vakıflar İdaresi hariç» ibaresidir bu. «Vakıflar İdaresi hariç» sözü, mülkiyet durumunu % 23 tesirinde tutan bir meseledir. Eğef Vakıflar İdaresi hariç olmazsa yani Hazinenin elindeki gibi Vakıflar İdaresinin de elindeki... Şüphesiz Vakıf İdaresinin elindeki dendiği zaman camiler gecekondu yapısı mânasına gelmiyor. Çünkü birçok kişi hayratların, camilerin, mescitlerin, dede yadigârlarının hepsinin, böyle bir ibare konulursa, onun içerisine gireceğini zannediyor. Tabiî eski ve kalkmış bir hukuktur, o bakımdan böyle zannedilebilirse de bizim umumi bir fikrimiz vardır, böyle değildir. Vakıflar İdaresinin elinde büyük arazi parçaları vardır. Bu arazi parçaları hayrat değildir. Meselâ İstanbul'da Zeytinburnu'ndaki büyük arazi bugün çok kıymetli arazi vaziyetine gelmiştir. Vakıf İdaresi bunlardan bir para alamaz, almaya kalktığı takdirde büyük bir feryat ve figan kopar. Nitekim Sayın Bakan dün, «Gecekondularla ilgili bir sorumuz dolayısiyle de, vatandaşlar zaman zaman tâviz bedeli diye şu, bu alınacak, para alınacak diye tahrik ediliyor.» dediler. Hakikaten onlar tahrik edilir, bu tahriklerin de sebepleri vardır. Yani tahriklerden doğma birtakım neticeler vardır, belediyeye koşarlar, polisa ko-

şarlar, başka yerlere koşarlar, jandarmaya koşarlar, böyle bir şey geldiği zaman, aman nasıl durduracağız diye uykuları kaçar.. Bu başka bir mesele, fakat netice itibariyle büyük arazi Vakıflara aittir. Bu arazinin bugünkü kıymetlerini, bundan 15 - 20 sene evvel bu arazinin hiçbir kıymeti yoktu; bir İstanbullu olarak ifade ediyorum, 1948 de başlamıştır bu arazi kıymetlenmesi ve gecekondular yapılmasına başlandıktan sonra, yani İstanbul'a akın başladıktan sonra bu yerler kıymetlenmiştir.

Şimdi, biz bunları özel şahıs mülkü imiş gibi istimlâk ederek alacağız veya 4 ncü maddede gösterildiği gibi, anlaşarak alacağız. Yani rayiç bedellerini vereceğiz bunların.

Arkadaşlar, yanlış bir şeydir bu. Bir defa dedelerimizin kurduğu vakıflar, vakıf müessesesi, yani onun da altında olan toprak mülkiyeti meselesi bizim tarihimizde millî kaidelere tabi olmuştur. İslâmi kaidelerin yanında daha ziyade millî örf ve âdetlerimize göre gelişmiştir. Fatih Sultan Mehmet Kanunnamesinde, Abdurrahman Paşa'nın derlemesinde ve diğerlerinde bunları sarih olarak görmek mümkündür ve menşeleri de ayrı olmuştur. Vakıf dediğimiz zaman akla gelen şeyler bir tek menşeden değildir. Vakfın bir kolu ki, asıl vakıf dendiği zaman o hatırlanır. Mülk arazisi üzerinde yapılan vakıflardır, yani vakıf olabilmesi için eski hukukta zaten mülk arazi olması şarttır, vakıf şartlarından birisidir. Ama bunun yanında arazii emiriye üzerinde yani Devlet arazisinin üzerinde de vakıflar vardır. Ayrı kaynaktan gelmektedir. Devlet arazisinin, arazii emiriyenin veya miriyenin umumi menfaate tahsis edilmesinden doğan vakıflar da vardır. Yani menşei yalnız şahısların yaptığı, mülklerinin üzerine yaptığı vakıflar değil, Devlet arazisi üzerine de yapılmış vakıflar vardır. Şunu da hemen ifade edelim ki, arazii emiriyenin miktarı Rumeli'nde ve Anadolu'da, diğer dört nevi arazi kanunnamesinde sayılan dört nevi vakıf dâhil, dört nevi arazinin en çoğudur. Zeamet, has, timarın dayandığı arazi, arazii emiriyedir.

Şimdi, kaynakları böyle olunca, bunlar üzerinde yapılmış vakıflar var ki, bunlar hayır için yapılmıştır, hayır olarak istifade edilmektedir. Mülk üzerinde yapılan vakıfların da çeşitlileri vardır ki, bunların bir kısmı kendi varlığıyle hizmeti görür. Cami olan, içinde namaz kılınarak istifade edilenler vardır. Burada uzun tafsilâta girmiyeyim, fakat şu kadarını ifade edeyim ki, tarih içinde vakıf mefhumunun ilk çıktığı andaki bir taraftan arazii emiriye üzerindeki örfi kaidelerle, bir taraftan da mülk üzerindeki din kaideleriyle zaruret memnuu mubah kılar, kaidesine göre, zamanın değişmesiyle ahkâmın tebeddülü kaidesine de uyularak daima âmmenin lehine değiştirilmiştir.

1274 yani 1858 miladi tarihli Arazi Kanunnamesinde bu yapılmıştır. Ondan sonra çıkan kanunlarla da vakıflar en son Medeni Kanunun tatbik mevkiine konmasına dair kanunlarla vakıf müessesesi bir tasfiyeye tabi tutulmuştur, büyük bir kısmı tapuya bağlanmıştır. Yani arkadaşların endişe ettikleri noktayı söylüyorum; acaba dedelerimizden kalan yadigârlara taarruz etmiş oluyoruz, noktasını izah etmek için söylüyorum, tapuya bağlanmış şahısların mülkü haline kadar geçirilmiştir. Taviz bedeli diye bildiğimiz hususta İsviçre'li mütehassısın tavsiyesine uygun olarak, bizim millî hukuçularımızın da gayreti ile taviz bedeline bağlanmış ve çıkarılmıştır. Şimdi bütün bu izahatımızla ve arzu edildiği takdirde, bu noktada bir tartışma açıldığı takdirde, bu hususta daha fazla söylemek mümkündür, bunu da açıklamak mümkündür. Ben şunu söylemek istiyorum, vakıf müessesesi bugün vakıflar kanununda mazbut ve mülhak vakıflar haline gelmiştir. Yani dokunulmaz bir müessese değildir. Dokunulmuştur, hayatın icapları içinde Mecellenin kaidelerine, ondan evvel fıkıh kaidelerine göre uydurulmuş, yani hayatın icaplarına uydurulmuş ve bugüne kadar bu şekilde gelmiştir biliyoruz. Nitekim İstanbul'da hepimizin bugün oturduğumuz binaların arsaların % 80 den fazlası vakıf arazisidir. Meselâ benim oturduğum Üsküdar - Kadıköy semti Mihrimah Sultan vakfıdır, bütün baştan aşağı. Üsküdar'da bulunan camiye izafeten Mihrimah Sultan Vakfıdır.

Şimdi böylece vakıfların vakıf arazisi olan kısımların da buraya dâhil edilmesi mümkündür, dâhil edilebilir. Zaten burada diğer yetki maddeleri vardır; İmar ve İskân Bakanlığının veya dairesinin uygun görmediği

başka şeylere tahsis edildiği v. s. diye. Şimdi bunları burada teker teker okuyarak vaktinizi almak istemem. Bir mekanizma vardır, zaten içinden ayrılması mümkündür. Ayrılanlar, ayrıldıktan sonra, lüzumlu olanlar. Ayrıldıktan sonra geriye kalanların zaten fiilen üzerinde gecekondu vardır. Hiçbir şey alamaz vakıflar. Sayın Komisyon Başkanı gayet güzel ifade etti; fiilî bir vaziyet var, efendim biz vakıf arazisine dokundurmayız. doğru. Özel mülkiyet arazisine de dokundurmayız. O da doğru. Ama, özel mülkiyet arazisinin üzerinde de, vakıf arazisinin üzerinde de bugün fiilî bir hâdise vardır. Gecekondu yapılmıştır.

Şimdi bendeniz şunu teklif ediyorum; meselâ, bütün mekteplerimiz vakıflara bağlı idi, bir kanunla mekteplerin maarife bağlanmasını temin ettik, Cumhuriyetten sonra. Yine bütün sular vakıflara bağlı idi, o da bir kanunla belediyelere verildi. Yani, emsâl olarak gösteriyorum. Vakıf müessesatı hayriye diye ifade ediliyordu eskiden. Dünyada ve Türkiye'de acaba şu gecekonduda oturan vatandaşlara arazi verilmesinden daha güzel bir hayır işi mevzuubahis olur mu? Bendenizin kanaatine göre yani hayır bakımından bundan daha güzel bir örnek olmaz. Ve Vakıflar İdaresinin elinde kendisine lüzumlu olanlar ayrıldıktan sonra, şerhin göbeğindekileri istemiyoruz zaten. Yani kıymetli, pahalı olan yerleri değil, onun dışında kalanları bu vatandaşlara verdiğimiz zaman mülkiyet probleminin 1/4 ü yüzde 23,3 diye gözüktüğüne göre, halletmiş oluyoruz. Büyük bir hayır işi yapmış olacaktır. Vakıf.

Bunun yanında şunu da ilâve etmek isterim :

Vakıflar bütçesine, 50 milyon civarında her yıl genel bütçeden biz ödenek veririz. Yani, camiler vardır, bunların hayratları vardır; fakat, hele şu 3 - 4 sene içerisinde meselâ, 1965 esnesinde 115 aded büyük cami tamir edildi. Kervansaray... Hepiniz Türkiye'nin dört bir tarafını da bileceksiniz; ecdat yadigârı... Biz bu paraları milletten aldık, tabiî şüphesiz o gecekonducular dan da aldık. Gecekondularda yaşıyan o vatandaşlardan da aldığımız vergileri seve seve . Vakıflar İdaresine verdik. Miktarı 30 ilâ 50 milyon arasındadır. Şu anda rakamı katî olarak bilmiyorum, 30 milyondan aşağı değildir, belki elli milyonun üzerindedir. Binaenaleyh, basit. bir hesap ile, efendim biz bunu alır mıyız; alamaz mıyız; nasıl olur filân diye işi karışık durumların içine sokup bunu engellemiyelim ve vakıfların elinde bulunan çeşidi ve cinsi bakımından ve verilmesi mümkün olan - ki, vakıfların verilmesi mümkün olmıyan arazisi vardır, onları zaten almamız mümkün değil - vakıfların elinde bulunan araziyi de bu gecekondu işine, bu hayır işine tahsis edelim. Bendeniz bunu istirham ediyorum. Bunun üzerinde konuşalım, bir ukte noktası kalmasın. Bunu yapalım, o zaman mülkiyet probleminin 1/4 ünü halletmiş olacağız.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Nihat Diler.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 3 ncü madde, belediyelere arsa sağlanmasını tedvin eden bir maddedir. Bu maddenin metnini okuduğumuz zaamn Medeni Kanunun 641, 639, 638 nci maddelerine. ve aynı zamanda Anayasanın 38 nci maddesine aykırı olduğunu göreceğiz.

Tasarının 3 ncü maddesi aynen şöyle diyor : «Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Hazinenin, özel idarelerin ve Vakıflar İdaresi dışındaki katma bütçeli dairelerin mülkiyetindeki arazi ve arsalardan veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden» Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden denince, hatırımda kaldığına göre, Medeni Kanunun 641 nci maddesinde tapuya tescil edilmemiş veyahut da tapuya tescili maddeten imkânsız olan arazi parçaları kasdedilir. Bu durumda kültür arazisi olan hususi şahıslara ait yerler de yine bedelsiz olarak belediyelerin mülkiyetine geçer, bu tasarıya göre. Bu takdirde Anayasanın 38 nci ve dolayısiyle 11 nci maddesine aykırı bir durum ortaya çıkmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrası; «Ancak bir kamu hizmetine ayrılmış olan veya 28 . 12 . 1960 tarih ve 189 sayılı Kanun kapsamına girenlerle, 4753 sayılı Kanun hükümlerince kültür arazisi olarak tesbit edilenler...» diyor.

4753 sayılı Kanun, malûmu âlileriniz, Çiftçiyi Topraklandırma Kanunudur. Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu hususi bir kanundur. Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun hükümlerine göre kültür arazisi olarak tesbit edilenler istisna hük-

mü dışında bırakılmıştır. Halbuki, Medeni Kanunun hükümleri içerisinde kültür arazisi halinde olan ve dolayısiyle vatandaşın Medeni Kanunun hükümlerine göre zamanaşımına tâbi tutulmak suretiyle mülkiyetine geçmesi gereken arazi de belediyenin arsası içerisine girecek ve bedelsiz alıancaktır. Bu, Anayasanın esprisine, 38 nci maddesinin ruhu ve maksadına aykırıdır. Komisyonun bu yönden maddeyi yeniden tedvin etmesini istirham ediyorum. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Hasan Ünlü.

HASAN ÜNLÜ (Tunceli) — Muhterem arkadaşlarım, üçüncü maddenin birinci fırkası, belediyelere tahsis edilen arsaları saymaktadır. İkinci fırkası, belediyelerin mülkiyeti dışında kalan arsaları saymaktadır. Üçüncü fıkrası, muvazenei umumiyeye dâhil dairelerin için lüzumlu olan gayrimenkuller belediyelere terk edilmiş olsa bile dahi, tekrar aynı dairelere geriverilmesi isteniyor. Ben, belediyelerin mülkiyeti dışında bırakılan 28 . 12 . 1960 tarihli ve 189 sayılı Kanunun kapsamına giren gayrimenkuller belediye mülkiyeti dışında kaldığı takdirde bu kanun hükmünün tatbikatından doğacak mahzurları, adaletsizlikleri belirtmek ve ortaya koymak için huzurunuza çıkmış bulunmaktayım.

Muhterem arkadaşlarım, birçok il ve ilçeler kurulmadan önce işgalinde bulundukları gayrimenkuller Millî Savunma tarafından daha önce satınalınmış ve orada icabeden hizmeti görmüştü. Bilâhara bu hizmetler bittikten sonra terk etmiş ve bu arsalar üzerinde il kurulmuş ve ilçeler kurulmuştur. Eğer bu il ve ilçelerin belediye hududu içerisinde bulunan Millî Savunma arsaları olup da lüzum kalmadığı takdirde belediye mülkiyetine geçirilmediği anda o il ve ilçelerin belediyelerin hiçbir hizmet göremez ve hiçbir âmme hizmetini göremediği sebebiyle bu mıntakada bulunan vatandaşlara da faydalı olamaz ve o mıntakada yapılmış bulunan gecekondular hakkında da bu kanunun hükmünün tatbik edilmesine imkân olamaz. Kaldı ki, bu kanunun hükmü böyle yerler için tatbik edildiği takdirde, tatbik edilmeme imkânı ile karşı karşıya gelinecektir. Müsaadenizle bunu bâriz bir misal ile açıklıyalım.

Tunceli vilâyetinde 1947 senesinde Millî Savunma tarafından satınalınan, fakat 1947 senesinde kullanılmasına lüzum kalmadığı sebeple, üzerinde bulunan kışlalar, lojmanlar maliyeye terk edilmişti. Bilâhara bu arsalar üzerindeki, bu arsanın dışında Tunceli vilâyeti içinde başka arsalar yoktur, gecekondular yapılmıştır. 1960 tarihinden önce belediye tarafından 6188 sayılı Kanun gereğince belediyeye intikal ettirilmiş ve aynı arsa ifraz edilerek gecekondu sahiplerine ve tapuları da kendilerine verilmiş bulunmaktadır. Keza 1960 tarihinden sonra Tunceli Valisi aynı arsadan birçok parçalar ayırmış ve ihale suretiyle vatandaşlara satmıştır, bedellerini almıştır. Bugün, mülkiyetinin Millî Savunmaya aidolduğu, 189 sayılı Kanun gereğince şahıslara verilemiyeceği hususu ortaya konunca şahıslar belediyeden paralarını istemektedirler. Öte tarafta gecekondu sahipleri ise senelerden beri Ankara'da ve diğer vilâyetlerde gecekonduları yapan vatandaşlar gibi hak talebetmektedirler. Bu sebeple bu mesele bir vilâyeti, ilçeyi topyekûn ilgilendiren bir mesele olduğundan, bugün huzurunuza getirilmiş bulunan bu kanunun bu hükmüne değişik bir fıkra eklenmek suretiyle hal çaresi bulunmuş olacaktır. Aksi takdirde yarın vatandaşlar belediyeden istemiş bulundukları parayı belediye veremiyecek durumda olduğundan, müşkülât karşısında kalacaktır. Kaldı ki, âmme hizmeti için yapılan binalar sebebiyle arsa bulunamıyor ve verilemiyor. Bunun için de Millî Savunma Bakanlığına bilhassa vilâyet tarafından müracaat ediliyor ve gerekli müsaadeyi almak için bir hayli çaba gösteriliyor. Öbür taraftan, demin arz ettiğim gibi, üzerinde gecekondu olup, bu arsalar üzerinde gecekondu yapan bu gecekondu sahipleri de aynı suretle bu kanunun hükmünden istifade etmek şartiyle, tapu istemektedir. Belediye de bu inkişaflar altında kendi memurlarına maaş ödiyemiyecek durumdadır. Bu müşkülâtı halletmek için Yüksek Meclise şöyle bir önerge vermiş bulunuyorum. Kabulünü Yüksek Meclisten talebediyorum. Kabul edildiği takdirde, bu müşkülâtlar halledilmiş olacaktır ve tarih boyunca sefalet içinde bulunan tüm Tunceli halkı bu vilâyetin arsaları belediyeye devredildiği andan itibaren vilâyetin gelişmesi bakımından gerekli alâkayı ve gayreti göstermiş olacaktır. Kaldı ki, mevcut arsalara sahibolma imkânlarını da bulmuş olacaklardır. Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Hazinenin, özel idarelerin ve Vakıflar İdaresi dışında katma bütçeli dairelerin mülkiyetindeki arazi ve arsalardan ve 28 . 12 . 1960 tarih ve 189 sayılı Kanunun kapsamına giren gayri-

menkullerden veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında olan yerlerden belediye sınırları içinde olanlar ve 6785 sayılı Kanunun 47 nci maddesine dayanılarak tesbit edilen mücavir sahalarda bulunanlar bu kanunda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere bedelsiz olarak ilgili belediyelerin mülkiyetine geçer. İkinci fırkada ise 189 sayılı Kanunun kapsamına giren gayrimenkullerin belediye hududu içerisinde kalan kısmı belediye mülkiyetine geçirilmesi kabul ettiğine göre ve birinci fırkayı aldığına ögre, ikinci fıkradan bu husus çıkarılmış bulunmaktadır. Üçüncü fıkrada şöyle bir hüküm mevcuttur. «Bu kanunun uygulanması dolayısiyle yapılacak imar ve ıslah kanunlarında genel muvazeneye dâhil dairelerin ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile ayrılan veya ayrılacak olanlar veya yukarıda ikinci fıkradaki hizmetler için lüzumlu görülen, daha önce belediyelere devredilmiş olsa bile aynı şartlarla eski sahiplerine geriverilecektir.»

Aziz arkadaşlarım, Tunceli'de demin arz ettiğim gibi, şahıslara tapular verilmiştir. Kaldı ki, belediye tarafından birçok arsalar ihale edilmek suretiyle vatandaşlara satılmıştır. Bunun bedelini belediye daha veremiyecek durumdadır. Vatandaş belediye karşısında hüsnüniyetli durumdadır. Üçüncü madde bu hükmüyle kabul edildiği tadkirde üçüncü şahıslardan bu arsayı alamıyacaktır ve böylelikle bu madde Tunceli ve Tunceli gibi yerlerde tatbik edilemez hale gelecektir. Onun için bendeniz bu fıkraya şöyle bir hüküm ilâve etmiş bulunmaktayım: «Daha önce belediyelere devredilmiş olup da üçüncü şahıslara geçmemiş ise aynı şartlarla eski sahiplerine geriverilir.» kaydını ilâve etmek daha uygun olacaktır. Şimdi 189 sayılı Kanunun kapsamına giren gayrimenkuller ise Millî Savunma Bakanlığı için kullanılması lüzumlu olmıyan gayrimenkullerdir. Yalnız Millî Savunma Bakanlığının lojmanlarının yaptırılması için Maliye Bakanlığına bu arsaların satılması hususunda yetki verildiğine dair bir kanundur. Maliye Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı için, yani Savunma Bakanlığı lojmanları için bu gibi vilâyetlerin durumunu da göz önüne almak suretiyle gereken yardımı yapabilir. Ve bu arsalar da vatandaşlara kolaylık gösterilmesi için bir yol olur ve gerekli değişiklikle kanunun değiştirge önergesinde olduğu şekilde kabulü ile bu mesele halledilmiş olabilir.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Fethi Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar, tasarı gecekondu dâvasını halletmek için belediyelere üç şekilde arazi ve arsa intikal ettiriyor. Bu üç şekil de ikiye bölünebilmekte, birisi ivazsız, diğeri ivazlı iktisaplardır. Üçüncü madde de belediyelere intikal edecek olan arazinin bedelsiz olarak intikalini âmir bulunmaktadır ve tamamen yerindedir. Filhakika prensibi koyduktan sonra bâzı istisna maddeleri ile belediyelere intikal edecek araziyi tahdidediyor görünüyorsa da gecekondu semtleri bâzı ahvalde çok geniş bölgeleri ihtiva ettiği için oralarda âmme hizmetlerinin ögrülmesi maksadiyle bâzı arsaların hizmete tahsis edilmesi zarureti aşikârdır. Bu maksatla bir istisna hükmü gelmektedir ve bâzı hallerde eğer âmme hizmetlerine tahsis edilen arsalar hususi mülkiyete intikal etmişse tekrar eski haline irca etmek için 3 ncü fıkra hizmete tahsis etmektedir ve bunun neticesi olarak da gecekondu semtlerinde oturan vatandaşlarımız birçok âmme hizmetlerini özel idare olsun, Devlet olsun uzak yerlere gitmeden kendi teşkilâtları içerisinde görebileceklerdir. Bu, onlar için büyük bir kolaylıktır. Bunun yürütülmesinde bâzı arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi, 4 ncü ve 5 nci maddelerde de Anayasaya bir aykırılık bulmak biraz güçtür. Filhakika Anayasamız, 38 nci maddesinde iskân projelerinin gerçekleşmesi maksadiyle kamulaştırmaya dahi izin verecek bir vasıftadır. Diğer taraftan bâzı arkadaşlarımız, bedeli mukabilinde belediyelere intikal etmesini öngören vakıf arazisinin veya arsaların veya yapıların bedelsiz olarak belediyelere intikalini ileri sürmektedirler ki, bu da vakfın umumi bünyesi ile biraz bağdaştırılabilmesi güç odlan bir keyfiyettir. Bu itibarla tasarıdaki hükümleri aynen muhafaza etmek, eğer bu kanunun tatbikatında belediyelerden yeteri derecede varidatı olmıyanlar, arazi edinemiyorlarsa bunu bütçe kanunları ile Maliye Bakanlığından belediyelere yapılacak yardımlara bir tahsisat ayırmak suretiyle, dörtbaşı mamur olarak yürütmek daha muvafık olur kanaatindeyim. Bu sebeple, ben üçüncü maddenin komisyonun vereceği izahatı da dinledikten sonra, olduğu gibi muhafaza edilmesinin maslahata daha uygun olacağı düşüncesini taşımaktayım. Mâruzatım bundan ibarettir. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Muhiddin Güven.

MUHİDDİN GÜVEN (İstanbul) — Huzurunuza herhangi bir teklifle gelmedim. Yalnız çok ehemmiyetli olan bu madde üzerinde konuşmak ihtiyacını hissettim. Bu madde ile kanun gecekondu meselesini halledecek olan müessese-lere zemin hazırlamaktadır. Elbetteki bir zemin olmalıdır ki bunun üzerine inşa yapılabilsin. Sayın Bakan, tümü üzerinde görüşülürken bilhassa şu hususa işaret etmişti; biz bu kanunla gecekonduları hukukîleştirmek istiyoruz. Yani gayrihukukî bir şekilde inşa edilmiş olan gecekonduların zemininin bu meselesini halletmek, ikincisi de gelecekteki hareketleri önliyecek ve onları hukukî mecranın içine sevkedecek tedbirler almak. İşte belediyelere arsa sağlanması başlığı altında ifade edilen bu madde ve bunun arkasından gelen 4 ncü ve 5 nci madde. İmâr ve İskân Bakanlığına ve belediyelere bu hukukileşmeyi temin edecek zemini hazırlamaktadır. Halihazırda gecekonduların inşa edildiği zeminlerin vasıfları ve sahipleri ayrı ayrı bulunmaktadır. Tetkik edecek olursak, başta vakıflar olmak üzere belediyenin ve hazinenin, arkasından şahısların arazisi üzerinde gecekonduların inşa edilmiş olduğunu görüyoruz. Fakat yapılmış olan anketlerin neticesinde bir ayrı müşahade var; bilinmiyen, sahibi bilinmiyen arazi de mevcuttur. Profesör Hart tarafından İstanbul Zeytinburnu mıntıkasında yapılan anketlerin neticelerinden elde edilmiş olan rakam, bilinmiyen arsa olarak % 43,5 dir ki; ehemmiyetli bir miktarı ifade ediyor. Şimdi meselenin halledilmesi için aslında Devletin sahibolduğu arazinin üstündeki hali mütalâa etmek gerekecektir. Bu anketlerin neticesinde verilen rakamlar da bize gösteriyor ki; Zeytinburnun'da % 23,3 nisbetinde Vakıflara ait arazi, % 2,4 nispetinde belediyeye ait arazi, % 4,9 nispetinde de hazineye ait arazi görünmektedir. Bu nispeti topladığımız zaman takriben % 31 nispetindeki bir arazinin ve arsanın Devletin kendi sözünün geçebileceği arazi ve arsa olduğu anlaşılmaktadır. Demek oluyor ki madde 3 ün muhtevası iki şeye hitap edecek; birincisi, halihazırda gecekonduların inşa edilmiş bulunduğu ve Devletin sözünü geçirebileceği arsalar ve araziler, onu halletmek imkânını verecek, ikincisi de bu maddenin hükümleri, muhtevası dahilinde bedelsiz olarak belediyelerin mülkiyetine geçecek arsalar üzerinde yeni iskânın en iyi bir şekilde veya normal bir şekilde realize edilebilmesi imkânını sağlıyacaktır. O halde madde 3 ün birinci fıkrası, hakikaten ehemiyetli hükümleri ihtiva etmektedir. İkinci fıkra ise ve arkasından gelen 3 ncü fıkra istisnalara hitabetmek suretiyle doğrudur, haklıdır Buradaki mesele kültür arazisi olarak tespit edilenler veya gerek bu, gerekse diğer kanunlarda belirtilen araçlarda kullanılmak üzere Hazinenin veya Özel İdarenin elinde bırakılması Bakanlar Kurulunca lüzumlu görülen bu hükmün dışındadır. diyor. Doğrudur. Üçüncü fıkranın da istisnai hükümlerin içinde kalması. Gayet tabiîdir ki âmme hizmetlerinin ve âmme tesislerinin yapılabilmesi için doğru olarak vaz'edilmiştir. Asıl mesele üçünün realize edilebilmesi hususundaki gayret olacaktır. Bu gayretin ifadesi de maddenin son fıkrasında yer alıyor. Ne yapıyor kanun vazıı? «en geç altı ay içinde, yeni mâliklerin adına tescil eder ve durumu ilgililere yazı ile bildirir.» diyor. Tapu daireleri bir müddet tespit ediyor ve bu müddet dahilinde bir işlemin yapılmasını emrediyor. Bu da çok haklı bir istektir. Elbetteki meseleler askıda kalmamalıdır. Benden evvel konuşan arkadaşlarım, bilhassa Reşit Ülker arkadaşımın, Vakıf malları üzerindeki beyanına gelince. Zannediyorum ki madde 4 üzerinde bu bu mütalâaların yeri vardı, fakat söylenmiştir. Madde 4 içinde konu esasen bir hal çaresine bağlanmaktadır. Bugünkü esaslar dahilinde eğer vakıf mallarının bir başka yönde cemiyet için kullanılması faydalı telâkki ediliyorsa elbetteki bu ayrı bir konu olarak ele alınacaktır. Yalnız başına gecekonduları ilgilendiren bir mevzu olarak değil.Bunun dışında diğer meseleleri de ihtiva eden hükümleri kıymetlendirerek, eğer icabediyorsa, dile getirilecektir. Ben Gecekondu Kanununun belediyelere gecekondu meselesini halletmek hususunda sağladığı imkânlar bakımından madde için çok yararlı hükümler getirdiğine kaani bulunuyorum. Bu maddenin Yüksek Meclisce aynen kabulünü istirham ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Çelikbaş arkadaşımız ve Sayın Güven arkadaşımız vakıflarla bendenizin savunduğum tezin vâridolmadığını ayrı yönlerden ifade ettiler. Bu üçüncü maddede, «Vakıf-

ların idaresi dışındaki katma bütçeli daireler» tâbiri vardır. Bendenizce, «Vakıfların idaresi dışındaki katma bütçeli dairelerin» ibaresindeki (dışındaki) kelimesi kaldırılmak lâzımdır. Yani Vakıflar İdaresi de arazi verecek dairelerden olması lâzımgelir. Binaenaleyh benim madde 3 üzerinde konuşmam yerindedir. 4 ncü maddede, vakıflardan arazinin nasıl anlaşma suretiyle alınacağı tedvin edilmiştir. Anlaşmak suretiyle alındığı takdirde bedelsiz verilmesi noktası yoktur. Şimdi şu noktayı arz etmek isterim: Vakıflar Kanununun 10 ncu maddesi; «Tahsis edildikleri maksada göre kullanılmaları kanuna veya âmme intizamına uygun olmıyan veyahut işe yaramaz hale gelen hayrat vakıflar İdare Meclisinin teklifi ve Bakanlar Heyetinin kararıyle mümkün mertebe gayece aynı olan diğer hayrata tahsis edilebileceği gibi bu kabîl hayrat ayın veya para ile değiştirilerek elde edilecek ayın veya para dahi aynı suretlerle diğer hayratlara tahsis olunabilir.» der. Şimdi, görülüyor ki, Medeni Kanunumuzla büyük bir devrim yapılırken o devrimin icabı olarak getirilmiş, vakıflara yeni bir şekil verilmiş olan Vakıflar Kanunu, prensip itibariyle o vakfın satılmasını, parasının alınmasını, o vakfın hayratına veya başka bir hayrata, bir hayır işine bunun sarf edilmesi esasını kabul etmiştir. Bu kanun böyle kabul etmiş, başka türlü de kabul edebilirdi, yani bir Anayasa hükmü yoktur. Ben iki seneden beri yapılan münakaşalarda nereye takılındığını, komisyon tartışmalarını da bildiğim için, takılınan iki nokta vardır. Birisi kaynağını dinden alan vakıf, hayır müessesesine mi dokunuyoruz gibi bir düşünce hissi bir tarafı, bir tarafı da vakıf arazileri özel arazidir, bu özel arazi ancak Anayasanın öngördüğü şekilde bedelini vererek almak lâzımgelir fikri vardır. Bana söylenecek şeyler, bu fikre karşı söylenecek bunlardır. Bunların ikisine de cevap vermek mümkündür. Vakfın tarihiyle buna cevap veriyorum. Vakıfta devamlı şekilde reformlar yapılmıştır. Zaten fıkıh kaideleri de İmamı Âzam'ın koyduğu kaidelerdir. Dört ayrı imamın, ayrı ayrı koyduğu kaideler, yani bunlar ayrıca kanun maddeleri halinde değildir. Menşei bu. Ondan sonra din adamları, yani o zamanda hâkim sınıfını teşkil edenler, bunlar üzerinde din esaslarına uygun olarak değişiklikleri yapmışlar, dokunulmazlık meselesine dokunmuşlar, dokunmuşlar. Meselâ üzerindeki binanın nemasını vakfediyor. Bina yanmış, bina yanınca mecbur olmuşlar ona bir kaide bulmaya Türk hukukçuları, bizim büyük ulemamız, büyük dedelerimiz, ağabeylerimiz, bunlar oturmuşlar, bu boşluğu doldurmuşlar. Ona göre vakıf için kaide koymuşlar ve böylece mütaaddit değişikliklere uğramış. Nihai değişiklik, ilk defa kanun haline gelmiş 1274 te Cevdet Paşa'nın da içinde bulunduğu heyet, o heyet tabiî bizden çok daha iyi bunu biliyor. Biz bunu bir parça biliyorsak Ebülülâ Mardinli'den okumuş olduğumuz için bu kadarına vâkıfız. İhtısas olmadıkça eski hukuku bilmeye imkân yoktur. 1274 tarihinde o zamana kadar yazılı olmıyan kaideler derlenmiş, toplanmış sahih vakıflar diye de kitaba geçirilmiştir. İlk defa kanun kot haline getirilmiştir. O kot haline geldikten sonra da mütaaddit değişikliklere uğramış. En son değişiklik de Vakıflar Kanunundadır. Bu kanunu da Türkiye Büyük Millet Meclisi yapmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu kanun yapılırken başka türlü de tedvin edilebilirdi. Münakaşalarda daha üstün fikir serd edenler daha başka türlü yapabilirdi. Binaenaleyh, vakfın dokunulmazlığı meselesi, eğer dokunulmuşsa zaten Medeni Kanunla dokunulmuş, bugün tesis hükümlerini değiştiren bir kanun teklifi Millet Meclisinden geçmiş, Senatoya gitmiş, vakıf müessesesini daha şümullü hale getirir bir madde haline gelmiştir. Yani bugün Türk Parlâmentosunda bir diğer kanattan belki de çıktı, kesin bilmiyorum. Ama bizden de çıktığını biliyorum, Cumhuriyet Senatosunda olduğunu biliyorum. Bir vakıf müessesesi getirilmiştir. Bu, Vakıflar Kanununda tasfiye yapmıştır Tasfiye Kanunu. Yani dokunulmazlık olmadığını gösterecek şey Vakıflar Kanununun kendisidir. Şimdi biz burada bir formül içerisinde kendi hayratını idame eden arazileri alın demek mümkün değildir, biz de bunu söylemeyiz. Bunların dışında kalan ve şu Vakıflar Kanununun 10 ncu maddesindeki esasa giren arazilerin bilâbedel verilmesi lâzımgelir. Bunun takdirini buradaki madde üzerindeki esasa göre Vakıflar İdaresine bırakacağız. Bendeniz özür diliyerek ifade edeyim, arkadaşım Hasan Ünlü de ifade ettiler, zaten bu üçüncü madde kolay ko-

lay işlemiyecek. İdareler kendilerine lâzım olanları ayırsın dediği zaman, bir asır ileriyi düşünecek, belki de orada plâj yaparım bizimkilere diyecek. Araziyi, neme lâzım, elimizde bulunduralım diye bir ölçünün içine girecekler.

Bir de 8 nci madde var: «Bu kanun gereğince belediyelere devredilen arazi ve arsalardan, şehir ve kasabaların ticari, iktisadi, sınai faaliyet merkezlerinde veya kesif iş bölgesinde bulunan ve bu sebeplerden alım - satım değerleri yüksek veya imar plânlarına göre belirli...» Bir de bunlar var, bunlara da istisna koyacağız. Bu ayrı, 8 nci maddede konuşulacak. Şimdi bütün bunları nazarı itibara alırsak, verdiğim deminki iki emsal de nazarı itibara alınırsa 1341 tarihli Bütçe Kanununda ilköğretime ait bütün vakıflar özel idarelere devredilmiş, bütçe kanuniyle. 831 sayılı Kanunla su işleri de belediyelere devredilmiş. Şimdi burada işi yapan belediye olduğuna göre, biz belediyeye devrediyoruz, şahıslara devrediyoruz değil. Evvelâ belediyelere devrediyoruz. Burada da suları nasıl devrettiysek belediyelere, ecdadımızın sularını nasıl vermişsek belediyelere, ecdadımızın bıraktığı ve verilmesi mümkün olan, onun komisyon tarafından ve Vakıflar İdaresinin mütehassısları tarafından formüle edilmesi şekline biz burada katılırız, formüle edilsin, evvelâ uygun bir formül yapılsın, onların da belediyelere verilmesine bir engel olmamak lâzımgelir, endişe etmemek lâzımgelir. Yine şahıs mülküne dokunmak meselesi bahis konusu değildir. Şahıs mülküne dokunulamaz. Zaten mazbut vakıf haline soktuğumuz zaman da oluyor. Vakıfların çeşitlerine göre mülhak vakıflar var, mazbut vakıflar var. Son kanun ile zaten ikiye irca edilmiştir. İdaresine kimse alâkadar olmadığı zaman muayyen bir süre mazbut vakıf haline geliyor, el konuyor. Vakıflar ne yapıyor? Vakıflar İdaresi ancak pek cüzi kısmı ile meşguldür. Üst tarafiyle zaten meşgul değil. Demin de arz ettiğim gibi, bundan yirmi sene evvel Vakıflar İdaresinden satın almaya kalksa idik Zeytinburnu mıntakasını biz, belki elli bin liraya, yüz bin liraya hepsini satın alabilirdik. Bugün milyonlarca lira ediyorsa bu vakıf arazisi, bunun sebebi oraya gelen gecekonduculardır. Gecekonducular gelmiştir, şehir büyümüştür, arazi kıymetlenmiştir. Bu kıymetlenmeden dolayı vakıf burada hak iddia ediyor. Zaten Hükümetin politikası, Beş Yıllık Plânın politikası, getirilen diğer kanunlar, - metinlerini henüz görmedik ama esaslarını aşağı - yukarı tahmin edebiliriz, katılırız veya katılmayız, ama esasına katılırız - esas noktasında arazi spekülâsyonunu önliyecek, arsa ofisi esasında bunlar için getirilmiştir. Yani bu türlü arazi spekülâsyonları yapılıp da kıymet fazlası haksız, yoksul halkın sırtından fazla bir şeyi almasınlar diye getirilmiş kanunlar. Şimdi Vakıflar İdaresinin elinde olan bu fazlalık, yani kıymetli arazimi verir miyim, diyor. Bir kere nazaridir bu kıymetli arazisi, kırk para alamamaktadır oradan kalktı mı, bütün halk Ankara'ya hangi Hükümet olursa olsun, o Hükümetin etrafına gelmektedir. Bir defa kolay kolay hiçbir Hükümet Vakıflar İdaresini oradan cebredip de bir parayı aldırmaya muktedir değildir. Fiilî vaziyet bu. Şimdi biz bu kanunu yaparken yani fiilen orada oturan, yaşıyan vatandaşlarımızın alamadığı şeyi biz alıp Vakıflar İdaresine vereceğiz. Vakıflar İdaresine bunu bir taraftan vereceğiz, öbür taraftan da elli milyon lira bütçeye koyup camileri tamir ettireceğiz. Onun için istirham ediyorum bunda yardımcı olunuz ve 1/4 mülkiyet hakkını, gecekonduların mülkiyet meselesini hal ve fasledelim.

BAŞKAN — Efendim altı arkadaşımız konuştu. Kifayet önergesi geldi. Diğer söz alan arkadaşlar, Sayın Arif Ertunga, Sayın Nihat Diler, Sayın Tahir Akman. Komisyon söz istiyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NURİ EROĞAN (İstanbul) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NURİ EROĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, konuşan hatiplerin görüşlerinin hiçbirisine katılmadığımızı peşinen beyan ederiz. Serd ettikleri fikirlere teşekkür ederim. Ancak bu maddenin, yapılacağı kadar iyi yapıldığına kaaniiz. Şimdi serd edilen tenkidlere hatiplerin sırasına göre, aldığım notlara göre, cevaplarımı veriyorum.

Evvelâ C. H. P. den Sayın Reşit Ülker, sözlerinin ilk kısmında yüzde 23 arazinin vakıflar hariç, diğer çoğunluğun vakıflara ait araziler

üzerine gecekonduların yapılmış olduğunu beyan buyurdular ve buraya yerleşen fakir halka zaten kanunun esprisi icabı bedava arazi verilmesi lüzumuna işaret buyurdular. Evvelâ şunu belirteyim ki, vakıfların arazisi vatandaşa değil, belediyeye bedeliyle verilecektir. Yani fakir vatandaşın hakkını koruyalım, onlara yardımcı olalım fikri, sözü, fikrin bir süsüdür. Esasında bu maddede sarahaten de görülüyor ki, bu araziler belediyeye verilecek bedava arazi dışında tutulmuştur.

Neden bedava verilmez? Vakıflar hususunda geniş bilgiler veren eserler mevcuttur. Burada uzun uzun izahat verip hem ukalâlık yapıyor görünmek istemem, hem de sizleri yormayı arzulamam. İmam-ı Yusuf ve İmam-ı Muhammed'in vakıf hakkındaki tarifi şudur: «Menfaatleri insanlara aidolmak üzere bir aynı Allahın mülkü olarak saklamak, temlik ve temellükten menetmektir.» Şimdi Sayın Reşit Ülker ikinci konuşmasında dediler ki, her defasında karşımıza bu müessese iki şekliyle çıkmaktadır. Ya deniyor Allahın malıdır, el sürülmez, dini bir cephesi vardır, ya ferdî mülkiyet muamelesi görecektir. Binaenaleyh Anayasaya aykırıdır, ancak kamulaştırma yolu ile gidilebilir. Yani bedeli ödenebilir. Hangi yoldan alırsanız alınız ikisi de haklıdır. Bu ikisi de bu vakıf arazinin bedelsiz olarak Vakıfların elinden çıkmasını gayrimümkün kılar. Vakfın üç unsuru vardır. Birisi vâkıf, vakfeden. İkincisi vakfın mevzuunu teşkil eden mal. Üçüncüsü vakfın temin ettiği istifade ve bundan intifa edecekler. Vakfın mevzuunu teşkil eden malı vakıf, vakfeden bir vakıfname hazırlar, Vakfiye. Buradaki tesbitin dışında, esasen ruhunda da, vakfın ruhunda da bu mündemiçtir, dışında bir muamele yapılamaz, bir yola gidilemez. Dediler ki, biz kanun çıkaralım, olsun. Nitekim ilkokullar vakfındı, aldık özel idareye verdik, oradan da maarife geçti. Yine ilâve ettiler, vakıf sularını aldık, Sular İdaresine verdik. İyi ama, tahsisi dışına çıkaramadınız ki. Yine su çeşmeden akmakta ve vatandaş bunu içmekte ve istimal etmektedir. Yine okulda talebe okumaktadır. Ama, idaresi tapudaki kaydı kimin üzerinde olursa olsun. Size tarihten bir misal vereceğim. Viyana'ya Türk akınları olduğu sırada, bu muharebelerde ölenlerin, yaralananların ailelerine ve yaralılara yardım edilmesi için bir vakıf tesis edilir. İkinci Viyana muhasarasından sonra geri çekilip tekrar Viyanaya gitmek bizim için mümkün olmayınca artık yeni yaralı yeni ölü meydana gelmediğinden bunların aileleri ve çocukları da zamanla bittiğinden yani bu vakıftan istifade edenler bittiğinden düşünürler, bu vakfın neması kime tahsis edilmelidir? İşte Birinci Cihan Harbinde ölenlerin çocuklarına tahsis edilir. Yani maksat dışına çıkmak katiyen bahis konusu olamaz. Ama Reşit Ülker der ki, ben yaptım, olsun. Olmaz, bu hocanın hikâyesine döner. Yahut Abdülhak Hamit'in «Madem ki ben yazdım, yazana ahfâ» demesi gibi ki, nâkâfidir, Esasa, prensiplere aykırı olur. Hem vakfın ruhuna aykırıdır, hem de mülkiyet esasına aykırıdır. Siz vakfı hot behot aldınız mı bundan sonra kimse vakıfta bulunmaz. Bulunacak, bir maksada tahsis edecek bir yardım, bir hayrat. Ayıracak malının bir kısmını ki vakıf olsun. Siz de o malı, o tahsisi, o cihete, olmadığı takdirde, gene 10 ncu maddeyi kendileri okudular, ona uygun bir şekle tahsis edeceksiniz. Binaenaleyh, bu sarahat karşısında vakıf mallarının hot behot bedelsiz olarak belediyeye intikali bahis mevzuu olamaz. Bu sebepten bu hüküm de istisna tutulmuştur.

Şimdi, ikinci hatip Sayın Diler'in konuşmasına geliyorum. Özür diliyerek beyan edeceğim ki, fikirlerini madde ile bağdaştıramadım. Anayasanın 38 nci maddesine aykırıdır, dediler.

NİHAT DİLER (Erzurum) — 11 nci maddesine de.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NURİ EROĞAN (Devamla) — 38 le 11. Onu da okuyayım. Bir kere kanun tasarısı özel mülkiyetin bedelini vermek suretiyle alınabileceği hususunu tasrih etmiştir. Bedelsiz olarak özel mülkiyet alınmıyor, tasarıda. Böyle olunca, Anayasanın 38 nci maddesine aykırılığı mevzuubahsolamaz. Anayasanın 37 nci maddesi sarahaten ferdî mülkiyetin hususi mülkiyetin kamulaştırma yoluyla alınabileceğini, yani bedeli ödenir, diyor. Biz de zaten öyle yapıyoruz. Tasarı o. Bunun aykırılığı neresinde Anayasanın 38 nci maddesine?

11 nci maddeyi okuyayım. 11 nci maddenin bu işle de hiçbir alâkası yok. 11 nci madde

temel hak ve hürriyetlerden bahsediyor. «Temel hak ve hürriyetler Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak ancak kanunla sınırlanabilir.»

Temel hakka bir tecavüz yok. Bilâkis temel hak tarsin oluyor, bu tasarıyla. Hususi mülkiyet mukavemet kazanıyor, yeni bir tasarının tecavüzünden de ayrılmış oluyor. Deniyor ki, bunlar hod behod belediyelere, filâna verilmiyecek. Bedeli verilerek alınacak. Anayasaya aykırılık bahis konusu değildir. Sonra Medeni Kanunun 639 ncu maddesi ile bir irtibat kurmaya kalktılar. Medeni Kanunun 639 ncu maddesi, hatırımızda kaldığına göre, iktisabi müruru zamandan bahsetmektedir. Burada iktisabi müruru zamanı çelen bir hüküm yok.

20 senesini doldurmuşsa o adam, sahipsiz mülkse, tapuda sahibi yazılmamışsa mahkemeye müracaat etmiş zaten almış, gitmiştir.

Sayın Hasan Ünlü'nün beyanlarına geliyorum. 189 sayılı Kanun Millî Savunma Bakanlığı iskân ihtiyaçları için sarfiyat icrasına ve bu Bakanlıkça kullanılan gayrimenkullerden lüzumu kalmıyanların satılmasına salâhiyet verilmesi hakkında kanun...

Bu kanun da askerî zaruretlerden doğmuş bir kanundur. Sonradan gelen fazlalığı bir kullanma yolu aranmış ve bu askerî zaruretler ile Millî Savunma Bakanlığına verilmiş, araziden kullanılmıyanların satılmasına cevaz vermiştir. Bunun da bu madde ayrı bir hüküm halinde konması zaruri değildir. Yani istisnalar arasında konması kanunun kendisinde mündemiç mânada mevcuttur. Şimdi bu yerler, 189 sayılı Kanun gereğince satılmasına cevaz verilen yerler belediyeye verilmemiş ki, Sayın Ünlü'nün ifadesinden anladığımıza göre belediyeden bir şey istiyelim. Millî Savunma Bakanlığına tahsis edilmiş, Millî Savunma Bakanlığı buraya lojmanlar yapıyor, Hazine bedelini alıyor. Belediye ile bir irtibatını kuramadım.

Sayın Çelikbaş'a tamamen anlayışımızda birlik müşahade ettiğimiz görüşlerinden dolayı kendilerine komisyon olarak sadece teşekkür ederiz. Bunu da bir vazife telâkki ediyoruz.

Sayın Güven, sahibi bilinmiyen bir araziden bahsettiler, Sahibi olmıyan, sahipsiz arazi diye birşey yoktur. Prof. Heart'ın verdikleri istatistikten şu kadarı şunun malı, bu kadarı bunun malı, o kadarı da ötekinin malı üzerinde yapılmış olan gecekondular diyor ve verdikleri yüzde rakamları da yüzü doldurmadığı için, kalan boşluk da sahibi bilinmiyen arazi olarak ortaya çıkmış oluyor. Medeni Kanunun 642 nci maddesi sarahaten sahibi bilinmiyen arazi diye birşeyin mevcudolmadığını, bunun Hazinenin malı olduğunu göstermektedir.

Bu madde üzerinde de uzun boylu uğraşılmış ve bu şekli almıştır. Komisyonumuz aynen kabulünü rica eder. Saygılarımı sunarım.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Sayın Başkan, Sayın sözcüden bir sualim var.

BAŞKAN — Sayın Eroğan, bir dakika ayrılmayınız, bir arkadaşımız sual soracak.

Buyurunuz Sayın Diler.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Efendim, maddenin birinci fıkrası bedelsiz olarak belediyelerin mülkiyetine geçen arsaları sayıyor. İkinci fıkrası da istisnaları sayıyor. Bu meyanda 4753 sayılı Kanunun hükümlerince kültür arazisi olarak tesbit edilen araziler de bu arazinin içinde görülüyor. Zaten 4753 sayılı Kanuna göre değil, Medeni Kanunun içinde dahi kültür arazisi olabilen arazi bulunduğu ve daha ziyade gecekonduların bu kültür arazisi üzerinde kurulduğunu, inkişaf etiğini, bu takdirde Medeni Kanunun 639 ncu maddesine göre bir iktisabi müruru zamanla hak kazanmış ve fakat tescilini yaptırmamış bir hak sahibinin durumunu göz önüne getirip de bedelsiz bir şekilde belediyelere mal etmek Anayasanın 38 nci ve dolayısiyle 11 nci maddesine aykırı değil midir? Anayasanın 11 nci maddesi kişilerin temel hak ve hürriyetlerini beyan ederken mülkiyet hakkını da saymıştır. Bu yolda Anayasa Mahkemesinin bir içtihat kararı da vardır. Sayın sözcü acaba bu sualime ne gibi bir cevap verebileceklerdir? Bana verdikleri cevap tatmin edici değildir, eğer kanun bu şekilde tedvin edilirse, Medeni Kanunumuzun hükümlerine göre iktisabi müruru zaman yolu ile kazanılmış olanların tapuya tescil edilmesi lâzımgelen vatandaşın mülkiyetine bedelsiz olarak belediyelere geçmiş olacaktır. Acaba ne gibi bir düşünceye sahiptirler?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NURİ EROĞAN (Devamla) — Efendim, bir kanun hakkında hattâ lâlettayin bir roman hakkında

fikir mütalâa serd ederken, baştaki mukaddemeyi yahut birkaç sayfayı veya bir iki maddeyi okumak kâfi gelmez. Sonuna kadar okuyacaksınız, hepsini okuduktan sonra kül halinde mütalâa edeceksiniz ve fikrinizi ondan sonra serd edeceksiniz.

Şimdi bu kanun da Anayasanın 11 nci maddesine açık aykırılıktan bahsettiler. 11 nci maddeyi tekrar okuyorum. «Temel hak ve hürriyetler Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak ancak kanunla sınırlanabilir. Kanun kamu yararı, genel ahlâk, kamu düzeni, sosyal adalet ve millî güvenlik gibi sebeplerle de olsa bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamaz.» Hangi hakka, hangi hürriyete tecavüz görüyorlar? 38 nci maddeye geliyorum. Zamanınızı aldığım için özür dilerim, mecbur bırakıldım. «Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartiyle, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların, kanunda gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmını kamulaştırmaya veya bunlar üzerinde idari irtifaklar kurmaya yetkilidir.

Çiftçinin topraklandırılması, ormanların Devletleştirilmesi, yeni orman yetiştirilmesi ve iskân projelerinin gerçekleştirilmesi amaçlariyle kamulaştırılan toprak bedellerinin ödeme şekli kanunla gösterilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngördüğü hallerde, ödeme süresi on yılı aşamaz. Bu takdirde, taksitler eşit olarak ödenir ve kanunla gösterilen faiz haddine bağlanır.

Kamulaştırlan topraktan, o toprağı doğrudan doğruya işleten çiftçinin hakkaniyetli ölçüler içerisinde geçinebilmesi için zaruri olan ve kanunla gösterilen kısmının ve küçük çiftçinin kamulaştırılan toprağının bedeli her halde peşin ödenir.»

Maddeyi okudum, tekrar beyan ediyorum. Bu maddeye bir aykırılık yoktur.

639 ncu maddeye gelince; demin arz ettim, sözlerimin başında dedim ki; bir eser hakkında, bir kanun hakkında fikir beyan etmek için sonuna kadar okumak lâzımdır. Şayet hakkı bedele inkılâbetmişse, o takdirde zaten onun hakkına tecavüz etmiyoruz biz. Oradaki müddet 20 seneyi doldurmuşsa artık onun bedelini ödemek mecburiyeti var. Sadece mahkemeye gitmiş, bir ilâm almamış değil. Ama 5 sene oturdum ben, daha müsaade ederseniz 15 sene daha oturacağım diyen bu adama bir hak tanıyamayız. Saygılarımla.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Kâfi değil efendim.

BAŞKAN — Efendim cevap verdi, sizin mütalâanız başka olabilir.

Son söz milletvekilinindir kaidesine uyarak sırada bulunan Sayın Arif Ertunga'ya söz veriyorum. Buyurunuz efendim.

ARİF ERTUNGA (İzmir) — Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlarım, hakikaten büyük bir ihtiyaca cevap verecek olan bu gecekondu kanun tasarısının konuşulması sırasında en önemli maddelerden bir tanesi de bu 3 ncü maddedir. 3 ncü madde, arkadaşlarımın temas ettiği gibi, evvelâ birinci fıkrasında hangi sahalar bedelsiz olarak belediyelerin mülkiyetine geçecektir, bunu ifade etmekte. Diğer ikinci fıkrada da istisnaları söylemektedir. Burada bedelsiz olarak belediyeye intikal edecek olan sahaların sayımı sırasında pekçok fikirleri ortaya atıldı. Bunun prensibi, Sayın Fethi Çelikbaş arkadaşımızın ifade ettiği gibi, hakikaten çok yerindedir. Bunu bütün samimiyetimle kabul ediyorum. Ancak bir arkadaşımız ortaya bir iddia serd etti. Profesör Hart'ın yaptığı bir etüde göre, buradaki sahaların yüzde 57 sinin yani gecekondu kurulmuş bulunan arazinin yüzde 57 si İstanbulda, şahıs arazilerinin üzerindedir dedi. Diğer yüzde 23 ü de vakıflar üzerindedir dedi, % 5 i belediyenin ve diğerleri de bilinmiyen kimselerin. Bu güzel kanunun ve bu önemli maddelerin kabulü esnasında kanunumuzun ihtiyaçlara cevap verebilmesi için her hangi bir açık nokta kalmasın diye bu konu üzerine biraz daha eğilmek istiyorum.

Arkadaşlar, biliyorsunuz ki, bu madde 6188 sayılı Kanunun ikinci maddesinde idi ve o zaman bu kanun yapıldığı zaman hakikaten geniş sahaların, gecekondu sahalarının tesbiti için büyük bir ümit getiriyordu. Fakat bugüne kadar geçen zaman göstermiştir ki, bu ümit öyle ilkinden zannedildiği gibi geniş bir ümit olmamıştır. Şimdi bilhassa Sayın Reşit Ülker arkadaşımın üzerinde durduğu Vakıflara ait araziler üzerinde hele sayın komisyon sözcüsü arkadaşımı da dinledikten sonra biraz

içimde tereddüt uyandı. Bu tereddütleri nasıl izale edebiliriz? Ne yapabiliriz? Bunun üzerinde biraz olsun durmakta fayda görüyorum. Elbette ki, Vakıflara aidolan, vakıf olan, meselâ cami gibi, sair hayrat gibi yapılan şeyler üzerinde komisyon sözcüsü ile ayrı fikirde olmaya imkân yoktur, onunla beraberiz. Ama Reşit Ülker arkadaşımın söylediği gibi de böyle yıllarca evvel üzerinde gecekondu yapılmış ve artık Vakıfla alâkası kalmamış bu arsaların hâlâ daha Vakıflara aittir diye bunun üzerinde böyle ısrarla durmakta bence bir isabet olmaması gerekir. Bu itibarla bu vakıf durumunu kaybetmiş olan, hedefini kaybetmiş olan, maksadını kaybetmiş olan bu sahalar nasıl olsa fakir vatandaşlar tarafından işgal edilmiş ve oraya bir yuva yapılmış, vatandaşlarımız içine girmiştir. Bu arsaları vakıfın da bir faziletine istinaden bunu belediyelere devretmek suretiyle vatandaşlarımızın burada, yuvalarında rahat yaşamalarını temin etmek her halde daha isabetli bir iş olur kanaatindeyim. Elbette belediye de buraları kullanırken, hakikaten maksadına uygun olan şahıslar üzerinde duracağı ve bu fakir - fukaranın da bu yüzden istifade edeceği cihetini şüphesiz düşünecektir. Bunun dışında arkadaşlarım pek konuşacak mevzulardan bir tanesi de Hasan arkadaşımızın da ifade ettiği gibi, Millî Savunmaya aidolan sahalar vardır. İzmir'li arkadaşlarım çok iyi bilirler; hemen İzmir'in göbeğinde sayılabilecek yerlerde bile vaktiyle Millî Savunmanın geniş arazileri vardır, Kadifekâlenin arka taraflarında. Buralarını hâlâ Millî Savunma kendi ihtiyacı için tutmaktadır. Bunların diğer taraflarında gecekondular kurulmuş, caddeler açılmış, elektrikler, kanalizasyon yapılmış ve yüz binlerce vatandaşlarımız burada iskân halindedir. Ama bu sahalar Millî Savunmanındır diye vatandaşlar ile Millî Savunma arasında bir için için mücadele devam etmektedir. Bu sahalara Millî Savunmanın ihtiyacı var mıdır, yok mudur diye sadece oraya bırakacak olursak, sanırım ki, arkadaşım biraz daha güzel karikatürize etti, her hangi bir idare kendisine plâj yapacağım diye 50 - 100 yıl sonrası için dahi olsa bir yeri elinde tutmak ister. Bu düşünceden sıyrılmak için bu hususta nasıl bir tedbir getirebiliriz, bir yol bulabiliriz? Bu mevzu üzerinde de insan hakikaten durmaktan kendini alamıyor.

Bu konular da biraz halledilecek bir şekle girdikten sonra, esasında büyük bir nisbette ittifak ettiğimiz bu madde üzerinde bence daha fazla durmaya lüzum yoktur, sebep yoktur. Birçok yönleriyle isabetli tarafları vardır. Ama bu üç beş tereddüt uyandıran kısımlar da halledilmiş olsaydı isabetli olurdu.

Saygılarımla.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Komisyon adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Komisyon adına buyurunuz.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; bundan sonra bir dördüncü maddemiz var. Aynı görüşmelerin bu maddede de tekrarlanmamasını temin için komisyon Başkanı sıfatiyle huzurunuza çıktım ve noksan kalan bâzı hususları da cevaplandırmak ihtiyacını hissettim.

Şimdi Sayın Reşit Ülker arkadaşımız, bu 3 ncü maddede yazılı istisnalarda Vakıflar İdaresi dışındaki katma bütçeli dairelerin terimine takıldı ve bundan dolayı da bir teklif ileri sürdü. Der ki, arkadaşımız; kanunen veya fiilen hayrî hizmeti kalmamış, gayesini kaybetmiş veya tahsis gayesi ortadan kalkmış olan vakıf gayrimenkullerin acaba bu kanunla gecekondulara tahsisi mümkün müdür? Şayet böyle bir tahsis imkânı varsa bunu tahsis edelim ve hayrî bir yolda vâkıfın amacı da gerçekleşmiş olur, dediler.

Arkadaşlar, elimizdeki Anayasa, ferdî mülkiyet hükümlerinin tabi olduğu statüyü tesbit etmiştir. Bugün için ferdî mülkiyete tabi olan gayrimenkullerin cebrî temellük sebebi dediğimiz istimlâk muamelesi dışında Devlet tarafından bedelsiz olarak ne kendi hizmetleri için kullanılabilir, ne de bir başka gayeye tahsis edilebilir. Zannederim ki, Reşit Ülker arkadaşımla bu konuda mutlak surette mutabıkız.

Şimdi bunda mutabık olduğumuza göre, vakıf arazilerin mahiyeti bakımından acaba ferd arazisinden farkı var mıdır, yok mudur? Bunu incelemek lâzımdır. Eğer vakfın mahiyetini ve tabi olduğu statüyü tesbit edersek durum açıklıkla ortaya çıkacaktır.

Şimdi bizim elimizde bir Medeni Kanun var.

Ondan evvel kurulmuş olan çeşitli vakıflar da mevcut. Bizim Medeni Kanunumuza göre, Medeni Kanunun meriyet tarihinden olan vakıfların durumu ve Medeni Kanunun neşir ve meriyetiden sonra vakıf yerine kullanılan tesis tâbiri üzerinde durmak lâzımdır. Şimdi Reşit Ülker arkadaşıma tekrar soruyorum. Medeni Kanun hükümlerine nazaran tesisler özel hukuk hükmî şahsiyetidir. Yani bir anonim şirkettir, tesistir ve hakiki kişiler tarafından kendi malları orta yere konularak bir gayeye hizmet etmek üzere kurmuşlardır. Bunun dışında Vakıftan bahsedilince genel olarak 4 Ekim 1926 dan önce vücut bulmuş vakıfları anlamak lâzımdır. 4 Ekim 1926 tarihinden önce vücut bulmuş olan vakıfların dağınık ahvali bu Meclislerin gözünden kaçmamış ve 2162 sayılı Vakıflar Kanunu çıktı. Kısaca bir tasnife tabi tutmak lâzımgelirse burada birinci şık olarak kanunun veya fiilen hayrî bir hizmeti kalmamış olan vakıflar vardır ki, bunlar Vakıflar Umum Müdürlüğü tarafından idare edilir ve bir fizyon şeklindedir. Türkiye'de çeşitli yerlerde ne kadar o şekilde vakıf varsa ayrı bir hükmî şahsiyete sahibolmadan mazbut vakıflar namı altında doğrudan doğruya Vakıflar İdaresine terk edilmiştir. Bunun yanında mütevelliliği vakfedenlerin seyrine şart edilmiş olan vakıflar var ki, bunlara da biz mülhak vakıflar diyoruz. Ama birincisinden olan farkı şudur. Bunlar ayrı bir hükmî şahsiyete tabidir. Sadece Vakıflar İdaresinin umumi denetimi altındadır.

Ayrıca yine eski duruma ve Vakıflar Kanununun getirilişine göre bir cemaat vakfı var ve bir de esnaf vakıfları vardır ki, bunlar da seçilmiş olan kişiler tarafından idare edilmektedir. Şimdi arkadaşımın takıldığı nokta; kanunen ve fiilen hayrî bir hizmeti kalmamış olan ve Vakıflar İdaresinin idaresi altında bulunan Vakıflar arazisi üzerinde böyle gecekondular varsa bunları bedelsiz olarak verelim, derler. Bunları bedelsiz olarak vermeye imkân yoktur. Mevcut Anayasa, kazanılmış haklar ve anakanunlar buna tam mânasiyle engel teşkil eder. Sebebi açık, her ne kadar Türk İdare Tarihinde Vakıfların müstesna bir yeri olması bakımından yani Devletin zaman zaman yapması lâzımgelen işlerin vakıf tesis etmek üzere başarıldığı bir gerçektir. Ve bu bakımdan bir bakıma umumi menfaatlere hâdim birer müessese olduğu söylenebilirse de aslında gerek eski Medeni Kanunun meriyetinden evvel kurulmuş olan Vakıflar olsun ve gerekse Medeni Kanunun neşri ile meydana getirilen tesisler olsun, menşei ve mahiyet ve bünyesi itibariyle tamamen bir hususi hukuk müessesesidir. Bunu Vakıflar Kanununun 11 nci maddesi de açıkça teyidetmektedir. Vakıf paralarla, Vakıfların akar neviinden olan gayrimenkullerde hususi mülkiyet hükümleri cereyan eder. Şu halde ferdî mülkiyeti koruyan hükümler bir özel hukuk müessesesi olan vakıf mülkiyetini de korumak zorundadır. Onlara Anayasamız ve meri mevzuat bu bakımdan bir âmme hükmi şahsı olmadıkları için ve hattâ, hattâ umumi menfaatlere hâdim bir müessese bulunmadıkları için, gerek eski vakıflar olsun menşei itibariyle tamamen hususi hukuk müessesesi olduğu için, bunlara biz el atmak imkânından mahrumuz. Bu katî bir hükümdür. Arkadaşımız da esasen bir temennide bulunmuştur. Zannederim ki, vermiş olduğumuz izahat kendilerini tatmin etmiştir. Dördüncü maddenin müzakeresi sırasında tekrar bu konuya avdet edilmesi için kısaca mâruzatta bulundum.

Yine devam etmek mümkün, fakat vaktinizi almak istemem. Arkadaşım onuncu maddeden bahsetti. Onuncu madde meâlen tesbit ettiğim şekle göre, Vakıflar Kanununun onuncu maddesi, «İşe yaramaz hale gelen gayrimenkuller idare meclisinin teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararıyle paraya tahvil ve para mümkün mertebe aynı gayeye tahsis olunabilir.» Şimdi Nuri Bey arkadaşım bu kısmı gayet güzel izah ettiler. Evvelce bir gayeye tahsis edilmiş olan bir vakıf aynının veya vakıf iradının mevzuu kalmayınca zamanın gelişmesi itibariyle içtimai telâkkilerimizde, fennin inkişafından dolayı aynı şekilde paraya tahvilinde aynı gayeye tutulmanın mümkün olacağını düşünmek çok zordur. Yani bir diğer cepheden konudan da iş ele alınırsa, böyle bir gayeye tahsis için birleşme, satma gibi meselelere gitmek zordur. Biz burada Vakıf hukukunu şu şekilde kısaca eleştirdikten sonra bu kanunla vakıf gayrimenkullerine getirmiş olduğumuz kolaylıkları izah edersek

neden bu hükmün konulduğunu, neden bundan sonraki dördüncü maddede özel hükümler getirildiğini anlamış oluruz.

Aslında vakfın, Sayın Eroğan tarafından izah edilen mahiyeti de göz önünde tutulursa, gayesinden başka yere tahsisi mümkün değildir. Bu tahsis keyfiyeti vakıfların korunması bakımından 2162 sayılı kanunda çeşitli hükümlere bağlanmıştır. Bir vakfın özel şahıslara satılması çeşitli formalitelere tabidir, Bakanlar Kurulunun karar istihsali lâzımdır, 2490 sayılı Kanun burada uygulanmaz. Şu halde vakfın elindeki bir gayrimenkulü Hazineyi temsil eden kimseler dahi olsa bu statünün dışında elde etmesine imkân yoktur. Bu kanunla bütün bu formaliteleri ortadan kadırma amacı güdülmüştür ve bizim kanaatimize göre vakfa aidolan ve halen gecekondular tarafından işgal edilmiş bulunan gayrimenkullerin bu kanunun hizmetinde gerçek yerini bulacağı mutlaktır. Bunun bir tek şartı vardır. Orkestra şefi olarak telâkki ettiğimiz bu kanuna nazaran İmar ve İskân Bakanlığı şayet Hazinenin yetkilileri ile, şayet vakıflar yetkilileriyle, şayet belediyelerle iyi bir organizasyon kurar ve Tapu ve Kadastro Müdürlüğünün tesbitine taallûk eden faaliyetlerine ayak uydurursa hiçbir sıkıntıya mâruz kalmadan kanuni bir şekilde bu gayrimenkuller tasarruf edilirse ve gecekondu sahiplerinin hizmetine sunulur.

Burada Reşit Ülker arkadaşımın diğer bir konuda serd ettiği fikre de iştirak edemiyeceğim. Bu, Hükümet tasarısı tarafından hazırlanan gerekçede de yazılıdır. Denir ki, bir hükme göre, gecekondu sahalarında toprak kıymetlenmesi vardır. Bu itibarla eski tarihte şu bedelle bulunan, şu kıymette bulunan bir toprak bugün buraya kesif şekilde gecekondulaların yapılmasiyle kıymet kazanmıştır. Arkadaşlar, bunu bu şekilde anlarsak bu kanunu tatbik etmemize imkân yoktur. Ve benim kanaatime göre bu hüküm izafidir, realiteye uygun değildir. Ama bunu buraya gerekçe olarak yazsak ve milletvekilleri olarak buradan beyan etsek yarın öbürgün bu istimlâk bedellerinin tâyininde vazife görecek ehlivukuflar tereddüde düşebilir. Filhakika bu gecekonduların bulunduğu araziler kıymetlenmiştir. Kıymet neye göre tesbit edilecektir? Bunların istimal şekli kıymetlenmiştir. Toprak başkasının, üzerinde bir tapu atlında bulunan bir arazi üzerinde yüzlerce gecekondu var ve siz böyle bir gayrimenkulün, böyle bir zeminin malikisiniz. Bu zemini satışa çıkartırsanız arkadaşlar, üzerinde gecekondu olmıyan, pürüz bulunmıyan bir gayrimenkulün değerini mi tutar? Ve buna arazi maliki bakımından kıymetlendirmiştir denilebilir mi? Sonra bu araziler öyle bir arazidir ki, ister hakiki şahıslara ait olsun, ister vakfa aidolsun ve ister Hazineye aidolsun, sosyal şartların meydana getirmiş olduğu ve Devlet otoritesini sarsan bâzı tatbikat imkânsızlıklar ile karşılaşılmıştır. Bugün bir fert tasavvur edin ki, vardır, bugün tatbikatını görüyoruz, kendi arazisi üzerinde yüzlerce gecekondu yapılmıştır. Kanunlar bu zatın mülkiyet hakkını himaye eder ve himayenin yolları da belirlidir, mahkemeye gidip dâva açarsınız, men'i müdahale ilâmı alırsınız, hedim kararrı alırsınız, fakat bunu infaz etmek imkânından mahrum bırakılırsınız. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Şimdi böyle bir temiz arazi aynı mıntakada üzerinde gecekondu olmıyan, pürüzü bulunmıyan, sosyal tehlikelere mâruz kalmamış bir arazi ile üzerinde gecekondu olan arazinin kıymetlenmiş olduğunu düşünmek zordur. Ama istimal bakımından kıymetlenme vardır. O da üzerinde bulunan, fiilen işgal etmiş olan şahsın, el kuvvetiyle işgal etmiş, bilek kuvvetiyle işgal etmiş olan şahsın yapmış olduğu tesisler fazla kira getirir. Bunun dışında gayrimenkullerde izalei şuyu yapmak imkânı yoktur. Çünkü kıymet takdirinde, üstünde bulunan yüzlerce gecekondu, yüz ayrı şahsa aittir, onlara ayrı ayrı değer konması lâzımdır. Bizim satış usullerimiz belirlidir. Ve kıymeti ona göre tesbit edilir. Tamamının alâkalılara tebligat yapılması icabeder ki, aşağı yukarı izalei şuyu yapmak da muhaldir ve tatbik imkânı da yoktur. Şu halde bu araziler kıymetleniyor demek ilerde bu kanunun tatbikatında bilirkişilere yanlış done vermek demek olur. Ben Hükümetin bu konudaki gerekçesine, bu mânada, kıymetlenir gerekçesine iştirak etmiyorum. Bir kıymetlenmenin şeklii başka yoldadır. Fakat arazi kıymetlenmemiştir. Değerler ona göre tesbit edilmelidir . Benim mâruzatım bundan ibarettir ve son olarak söylüyorum, Sayın Reşit

Ülker arkadaşım temenni olarak getirdi. Bizim kanunlarımıza göre özel hukuk hükmi şahsiyeti olan vakıfların gayrimenkullerini bedava olarak dağıtmak imkânına malik değiliz. Bu konuyu burada kapatalım arkadaşlar. Hürmetlerimi sunarım.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, filhakika saat 19,00 oldu. Ama üçüncü maddenin müzakeresini de bitirdik. Yalnız oylanacak tadil takriri kaldı. Bu itibarla beş, on dakika müsamahanızı istirham ediyorum. Sonra büyük karışıklıklar oluyor.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Benim sualim vardı, müruruzaman hakkında.

BAŞKAN — Deminki sualiniz ise o cevaplandırıldı.

KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (Devamla) — Müsaade ederseniz bir az daha geniş şekilde arzı cevabedeyim arkadaşım tatmin edilmiş olsun.

Şimdi arkadaşımız diyor ki, bu madde ile tapulu ve tapusuz mallar bahis konusudur.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Öyle değil efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (Devamla) — Bir dakika müsaade buyurun efendim.

Tapulu ve tapusuz mallar mevcuttur. İster tapulu olsun, ister tapusuz olsun, bunların fiilen işgali suretiyle eğer hukukî kıymetini kaybetmiş tapulu yerler varsa veyahut da tapuda kayıtlı olmıyan gayrimenkuller varsa Medeni Kanunun 639 ncu maddesine göre iktisabi müruruzaman hükümleri cereyan eder. Arkadaşım diyor ki, böyle bir gayrimenkulde şayet iktisabi müruruzaman hükümlerinde gösterilen bütün unsurlar gerçekleşmiş olduğu takdirde fasılasız ve nizasız malik sıfatla hareket etmek, yirmi sene zilyedliği altında bulundurmak, tapuda kayıtlı olmamak veyahut da tapunun hukukî kaybetmek gibi unsurlar gerçekleşirse, bu hak tesbit edilmiş olmasına rağmen, böyle bir gayrimenkul bu kanun gereğince hasbel kanun belediyeye devredileceğine nazaran bunun hakkı ne olacaktır? Bu gayet basittir. Bunun burada yer almasına imkân yoktur. Umumi hükümler uygulanır. Şayet böyle bir hak iddia ediliyorsa. Gider mahkemeye dâva açar ve bu yerin kendisine Medeni Kanunun 639 ncu maddesine göre verilmesi hakkında hâkim kendisine bir ilâm verirse, bu vatandaş tapu alamaz, ancak o tapusunu bu gayrimenkulü iktisabeden belediyeye götürmek suretiyle bedelini alır, yani o hakkı bedele inkılâbeder. Bu umumi hükümdür. Bunun burada müşahhas olarak münakaşasına imkân yoktur. Başkaca yapılacak bir şey yoktur.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Efendim tatmin olunmadım, sorumu tekrar edeyim.

BAŞKAN — Efendim müsaade buyurun. Sordunuz, cevap verdi, siz sual sormuyorsunuz, fikrinizin müdafaasını yapıyorsunuz.

Sayın Tahir Akman arkadaşımız burada mı? Efendim sizin için söz hakkı doğuyor. Sırada idiniz, Komisyon Başkanı konuştuğuna göre konuşacak mısınız?

TAHİR AKMAN (Çankırı) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

TAHİR AKMAN (Çankırı) — Muhterem arkadaşlarım, vakıf mallarının bedelsiz olarak belediyelere devri hususu burada zikredilmemiş olsaydı söz almıyacaktım. Sözümü daha evvel almıştım. Kıymetli komisyon âzaları ve reisi bu hususta etraflı izahatta bulundular ve vakıf mallarının hiçbir suretle bedelsiz devredilmesinin hukukan mümkün olamıyacağını beyan ettiler. Hakikaten vakıf malları bir Devlet malı değildir. Vakfın gayesine uygun olarak tesis edilmiştir. Bir âmme hizmeti yapmak maksadiyle vakfedilen mallardır. Bugün için bâzı vakıf malları gayesini kaybetmiş olabilir. Fakat gayesini kaybetmiş olmakla beraber arkadaşımızın okuduğu gibi, Vakıflar Kanununda okuduğu gibi, gayesine yakın olan yerlere tahsis edilir, hizmetlere tahsis edilir, deniyor. Hiçbir surette vakıf mallarının başka bir suretle istimali mümkün değildir. Bu vakfın gayesine uygun düşmez. Vakfın ruhunu da azap içinde bırakır. Vakıf malları şahıslar tarafından, sultanlar tarafından, Devletin yüksek kademesinde bulunan şahıslar tarafından vakfedilmiştir ve bunlar Allah'ın mülkü mahiyetindedir. Bu şekildedir vakfın gayesi. Hiçbir surette de bu mallar vakfeden tarafından vaktiyle geri alınamazlardı. Bu sebeple vaktiyle hakikaten bir kanunla sular, hattâ vakıf mezar-

lıklar belediyelere devredilmiştir. Ama bu doğru değildir. Vakfın gayesine uygun olarak devredilmemiştir. Olmuş bir defa. Bugün için Yüksek Meclisten geçmiş, zannediyorum Senatoda kabul edilmiş olan, vakıflar için yeni bir kanun tedvin edilmiş bulunmaktadır. Bu kanun eskiden olduğu gibi, vakıfların ihyası maksadına mâtuftur. Şu halde vakıf müessesesi eskisi gibi devam etmiş olsaydı, bugün Türkiye'de birçok vakıflar yapılmış olacaktı. Her ne kadar bunun karşılığı olarak Medeni Kanunumuzda bir tesis varsa da, tesisi bugün kimse yapmamaktadır. Formalitesi ağırdır, gayesi itibariyle vakfın gayesine uygun düşmemektedir. Vakfın bir ulviyeti, bir kutsiyeti vardır. Bu itibarlardır ki, bugün mazbut vakıflar içerisinde toplanmış olan ve bunların tasarrufu ancak mümkün olabilir, hayrat nev'inden olan camilerdir, hastanelerdir, bunların hiçbir suretle devri, satılması mümkün değildir, bunlar Devletin âmme emlâkine benziyen mallarıdır. Diğer mallar satılabilir. Satılır ama bunlar yine vakfın, vâkıfın gayesine uygun şekilde nemalandırılır ve bunun gelirlerinden o suretle istifade edilir. Bu itibarla ben Reşit Ülker arkadaşımızın dediği fikirde değilim. Hiçbir suretle bedelsiz olarak verilmesine taraftar değilim. Mâruzatım bundan ibarettir.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Efendim, yeterlik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Üçüncü madde yeteri kadar tartışılmıştır. Müzakerenin kifayetini arz ederim.

Tokat
Osman Saraç

BAŞKAN — Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir. Tadil önergelerini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Gecekondu hakkında Hükümetin teklif ettiği kanun tasarısının 3 ncü maddesi 1, 2 ve 3 fıkralarını aşağıda yazılı şekilde değiştirerek kabulü için oya arz edilmesini saygiyle rica ederim.

Tunceli
Hasan Ünlü

MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Hazinenin, Özel İdarelerin ve Vakıflar İdaresi dışındaki katma bütçeli dairelerin mülkiyetindeki arazi ve arsalardan ve 28 . 12 . 1960 tarih ve 189 sayılı kanun kapsamına giren gayrimenkullerden veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden belediye sınırları içinde olanlar ve 6785 sayılı Kanunun 47 nci maddesine dayanılarak tesbit edilen mücavir sahalarda bulunanlar bu kanunda belirtilen amaçlarda kullanılmak üzere bedelsiz olarak ilgili belediyelerin mülkiyetine geçer.

Ancak bir kamu hizmetine ayrılmış olan ve 4753 sayılı Kanun hükümlerince kültür arazisi olarak tesbit edilenler veya gerek bu ve gerekse diğer kanunlarda belirtilen amaçlarda kullanmak üzere Hazine veya özel idare elinde bırakılması Bakanlar Kurulunca lüzumlu görülenler bu hüküm dışındadırlar.

Bu kanunun uygulanması dolayısiyle yapılacak imar veya ıslah plânlarında genel muvazeneye dâhil dairelerin ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile ayrılan veya ayrılacak olanlar veya yukarda ikinci fıkradaki hizmetler için lüzumlu görülenler daha önce belediyelere devredilmiş olup da üçüncü şahıslara geçmemiş ise aynı şartlarla eski sahiplerine geri verilir.

Tapu daireleri, bu maddede sözü geçen arazi ve arsaları devralacak idarelerin yazılı müracaatları üzerine en geç 6 ay içinde yeni malikleri adına tescil eder ve durumu ilgililere yaziyle bildirirler.

5218, 5228 ve 6188 sayılı kanunlara dayanılarak yukarda birinci fıkrada sözü geçen daire ve kurumlarca belediyelere devrolunan arazi ve arsaların ödenmemiş taksitleri ve bu sebeple adı geçen daire ve kurumlar lehine tesis edilmiş ipotek kayıtları düşürülür. Alınmış olan taksitler geri verilmez.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Gecekondu kanunun 3 ncü maddesindeki «Vakıflar idaresi dışındaki» ibaresinin maddeden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

İstanbul
Reşit Ülker

Yüksek Başkanlığa,

Şifahen arz edeceğim sebeplere binaen 3 ncü maddenin son fıkrasının aşağıdaki şe-

kilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

5218, 5228 ve 6187 sayılı kanunlara dayanılarak 1 nci fıkrada sözü geçen daire ve kurumlarca belediyelere devrolunan arazi ve arsaların ödenmemiş taksitleri alınmaz ve bu sebeple adı geçen daire ve kurumlar lehine tesis edilmiş ipotek kayıtları kaldırılır.

Elâzığ
Kevni Nedimoğlu

Sayın Başkanlığa

Tasarının 3 ncü maddesinin 2 nci fıkrasındaki 4753 sayılı Kanunla başlıyan cümleye şu ilâvenin yapılmasını arz ve teklif ederim.

Erzurum
Nihat Diler

«4753 sayılı Kanun veya Medeni Kanunun hükümlerine göre kültür arazisi olarak tesbit edilenler» ilâvesinin yapılmasını arz ve rica ederim.

Yüksek Başkanlığa,

İkinci maddede yapılan değişiklik gereğince 3 ncü maddede arazi ve arsalar arasında bulunan «ve» kelimesinin yerine «veya» kelimesinin konulması suretiyle maddenin değişikliğinin oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Erzurum
Ahmet Mustafaoğlu

BAŞKAN — Efendim, en aykırı teklif Hasan Ünlü'nün teklifidir. Teklifi tekrar okuyorum.

(Tunceli Milletvekili Hasan Ünlü'nün teklifi tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu önergeye?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Hayır efendim. Bu önergelerden sadece Elâzığ Milletvekili Sayın Kevni Nedimoğlu tarafından verilen önergeye katılıyoruz. Diğerlerine katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon okunan önergeye katılmıyor.

Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in Önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılmadığını beyan etti.

Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(Elâzığ Milletvekili Kevni Nedimoğlu'nun önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Sayın Nedimoğlu.

KEVNİ NEDİMOĞLU (Elâzığ) — Efendim maddeyi tavzih bakımından arz edecektim. Komisyon katıldığını beyan ettiği için lüzum kalmadı.

BAŞKAN — Vazgeçiyoruz.

Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon katılmadığını daha evvel beyan etmişti. Önergeyi oyunuza sunuyorum... Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

(Erzurum Milletvekili Ahmet Mustafaoğlu'nun önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Komisyon evvelce katılmadığını beyan etmişti.

Önergeyi oyunuza sunuyorum... Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Efendim, 3 ncü maddeyi Sayın Kevni Nedimoğlu'nun kabul ettiğiniz önergesi ile vâkı değişiklikle birlikte oyunuza sunuyorum... Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

15 Nisan 1966 Cuma günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati 19,20

Millet Meclisi
GÜNDEMİ

79. BİRLEŞİM

14 . 4 . 1966 Perşembe

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Gecekondu kanun tasarısı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve 10 arkadaşının; İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve 12 arkadaşının, Gecekonduların düzenlenmesi hakkında; Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 10 arkadaşının, gecekonduların ıslah, tasfiye ve önlenmesi hakkında; Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, gecekonduların imarı, tasfiyesi ve ıslahı hakkında kanun teklifi ve Anayasa, Adalet, İçişleri, Maliye, İmar ve İskân ve Plân komisyonlarından 3 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/76, 2/13, 2/23, 2/193) (S. Sayısı : 83) [Dağıtma tarihi : 3 . 3 . 1966]